ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Ἔτος Β'.—Τεῦχος 13. *1 Μαρτίου 1910.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Leon Denis:—Ἡ στιγμὴ τοῦ Θανάτου. (Μετάφ. Κ. Μπέλλα).
Χρ. Χριστοβασίλη:—Τὸ Μανάρι (Διήγημα).
Ἀργ. Ἐφταλιώτη:—Πατρίδα (Σοννέτο).
Α. Στρίντμπεργ:—Ὁ Πατέρας. (Δρᾶμα).
Ἀρ. Κόρακα:—Χειμῶνας. (Ποίημα).
Ἀστερίου:—Λεύκα καὶ Κισσός. (Ποίημα).
Α. Γεωργιάδη:—***Ἡ Λήκυθος***, ὑπὸ Π. Ζητουνιάτη. (Κριτική).
Β. Θανασάκη: Θεατρικά.
Ἰδικά μας καὶ Ξένα.
Ἀλληλογραφία.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΣΥΝΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΜΠΕΛΛΑΣ

Ἕκαστον τεῦχος Γρ. 1.

Κων/πολις, Γαλατᾶ, Κουρσοὺμ-χὰν ἀριθμ. 3.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΤΟΣ Β'. 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1910.

LEON DENIS

Η ΣΤΙΓΜΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ἀπὸ τῆς ἀνεκδότου εἰσέτι μεταφράσεως τοῦ τετάρτου μέρους τοῦ ὡραίου βιβλίου τοῦ Leon Denis «Τὰ μετὰ Θάνατον» δημοσιεύομεν τὸ κάτωθι κεφάλαιον «ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου» τὸ ὁποῖον πιστεύομεν ὅτι θὰ ἀναγνωσθῇ ἀπλήστως παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν μας.

—

Τί συμβαίνει κατὰ τὸν θάνατον, πῶς ἡ ψυχὴ ἀποχωρίζεται τοῦ σώματος, καὶ πῶς τὸ πνεῦμα ἀπαλλάσσεται τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν σῶμα; Ποῖαι ἐντυπώσεις, ποῖα αἰσθήματα ἀναμένουσι τὸ πνεῦμα κατὰ τὴν φοβερὰν αὐτὴν στιγμήν; Ἰδοὺ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφερόμεθα ὅλοι νὰ γνωρίσωμεν, διότι ὅλοι θὰ ἐπιχειρίσωμεν αὐτὸ τὸ ταξείδιον. Ἡ ζωὴ εἶνε δυνατὸν νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ καὶ αὔριον, οὐδεὶς δ' ἡμῶν θὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον. Πᾶν ὅ,τι ὅλαι αἱ θρησκεῖαι καὶ αἱ φιλοσοφίαι μᾶς ἀφῆκαν μακαρίως νὰ μὴ γνωρίζωμεν, ὁ πνευματισμὸς διὰ τῶν ἀθρόων αὐτοῦ πνευμάτων προσφέρεται νὰ μᾶς τὸ διδάξῃ. Μᾶς διδάσκει ὅτι τὰ προηγούμενα καὶ ἑπόμενα τῷ θανάτῳ αἰσθήματα ποικίλλουσιν ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος, τῆς ἀξίας, καὶ τῆς ἠθικῆς θέσεως τοῦ ἐγκαταλείποντος τὴν γῆν πνεύματος. Ἡ ἀπόσπασις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος γίνεται βραδέως καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὸ σῶμα βαθμιαίως τελεῖται. Πολλάκις ἀρχίζει πολὺ πρὸ τοῦ θανάτου καὶ συντελεῖται ὁπόταν διακοπῶσι τελείως οἱ τελευταῖοι ροώδεις δεσμοὶ οἱ ἑνοῦντες τὸ σῶμα μετὰ τοῦ πνεύματος.

Ἡ ἐντύπωσις ἡ ὑπὸ τῆς ψυχῆς αἰσθητοποιουμένη εἶνε κατὰ τοσοῦτον πλέον ὀδυνηρὰ καὶ διαρκής, ὅσον οἱ δεσμοὶ οὗτοι εἶναι ἰσχυρότεροι καὶ πολυαριθμότεροι.

Ὁ θάνατος εἶναι ὀδυνηρός, πλήρης ἀγωνίας διὰ τοὺς μέν, ἐνῷ δι' ἄλλους, γλυκὺς ὕπνος ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἡδονικωτάτης ἐξεγέρσεως. Ἡ μετάβασις αὕτη εἶναι εὔκολος εἰς τὸν ἀποσπαθέντα ἤδη ἐκ τῶν προτέρων ἀπὸ τὰς τέρψεις τοῦ γηΐνου κόσμου, εἰς τὸν ζῶντα καὶ ἀναπνέοντα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, καὶ εἰς τὸν ἐκτελέσαντα τὸ καθῆκον αὐτοῦ ὡς ἄνθρωπος! Ἐνῷ τοὐναντίον εἰς τοὺς προσηλωμένους ἔτι εἰς τὰς γηΐνας ἀπολαύσεις, εἰς τοὺς μὴ γνωρίσαντας ἢ τὰς ὑλικὰς ἡδονάς, καὶ εἰς τοὺς μὴ παρασκευασθέντας ἐγκαίρως διὰ τὸ αἰώνιον ταξείδιον ὁ θάνατος εἶναι πάλη διαρκής, ἀγωνία ἐπεκτεινομένη.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐν τούτοις ὁ χωρισμὸς τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀκολουθεῖται ἀπὸ ταραχήν, ἐλαχίστου μὲν χρονικοῦ διαστήματος διὰ τὰ ἀγαθὰ καὶ δίκαια πνεύματα, ἅτινα μεθίστανται μετ' ὀλίγον εἰς ὅλας τὰς ἐκλάμψεις τῆς οὐρανίας ζωῆς, ἀλλὰ μακροτάτου, διαρκοῦντος πολλάκις ὁλόκληρα ἔτη διὰ τὰς ἐνόχους ψυχὰς τὰς πεποτισμένας ἀπὸ πυκνὰ ρευστά. Πολλὰ μεταξὺ τῶν πνευμάτων τούτων νομίζουσιν ὅτι ζῶσι τὴν σωματικὴν ζωὴν πολὺ πέραν τοῦ θανάτου αὐτῶν. Τὸ περίπνευμα, κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἶναι ἓν εἶδος δευτέρου σώματος σαρκικοῦ, ὑποκειμένου εἰς τὰς αὐτὰς ἕξεις, εἰς τὰ αὐτὰ φυσικὰ αἰσθήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο συνηθισμένον καὶ κατὰ τὴν ζωήν.

Ἕτερα πνεύματα κατωτέρας τάξεως εὑρίσκονται βυθισμένα εἰς σκοτεινὴν νύκτα, εἰς μίαν ἐντελῆ ἀπομόνωσιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ βαθέως σκότους. Ἡ ἀβεβαιότης, ὁ φόβος βαρύνουσιν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ ἐγκληματίαι ταράσσονται ὑπὸ φρικωδῶν καὶ αἰωνίων δραμάτων τῶν θυμάτων αὐτῶν.

Ἡ στιγμὴ τοῦ χωρισμοῦ εἶνε σκληρὰ διὰ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον πιστεύει εἰς τὸ μηδέν. *Ἀναρριχᾶται ἀπελπισμένον εἰς τὴν ζωὴν ἥτις τῷ διαφεύγει. Ἡ ἀμφιβολία ὑπεισέρχεται ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν σοβαρὰν ἐκείνην στιγμήν. Βλέπει κόσμον τινὰ ἀμφίβολον, διανοιγόμενον ὡς ἄβυσσος πρὸ αὐτοῦ καὶ θέλει ν' ἀργοπορήσῃ τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεώς του. Ἐντεῦθεν πάλη φοβερὰ μεταξὺ τῆς ὕλης, ἥτις ὑποχωρεῖ καὶ τῆς ψυχῆς, ἥτις ἐπιμένει νὰ κρατήσῃ τὸ ἄθλιον τοῦτο σῶμα.*

Ἐνίοτε ἡ ψυχὴ παραμένει ὡς εἶναι μέχρι τῆς τελείας ἀποσυνθέσεως τοῦ σώματος καὶ αἰσθάνεται ἀκόμη κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἑνὸς πνεύματος «τὰ σκουλίκια νὰ τρῶνε τὸ κορμί τους».

Εἰρηνικός, χαρούμενος ἔτι, εἶναι ὁ θάνατος τοῦ δικαίου. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀναχώρησις τῆς ψυχῆς, ἥτις ἀρκούντως παλαίσασα καὶ παθοῦσα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἐγκαταλείπει αὐτὸν μετὰ πεποιθήσεως διὰ τὸ μέλλον. Δι' αὐτὸν ὁ θάνατος εἶναι ἀπαλλαγή, τὸ τέλος τῶν δοκιμασιῶν. Οἱ ἀσθενεῖς δεσμοὶ οἵτινες τὸν ἑνώνουσι πρὸς τὴν ὕλην ἀποσπῶνται ἠρέμα. Ἡ ταραχή του δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ νάρκη ἐλαφρά, ὁμοία ὕπνου.

Ἐγκαταλεῖπον τὴν ἐν τῷ σώματι κατοικίαν του τὸ ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ τῶν θυσιῶν κεκαθαρμένον πνεῦμα, βλέπει τὴν παρελθοῦσαν ὕπαρξίν του νὰ ὑποχωρῇ, νὰ ἀπομακρύνεται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μετὰ τῶν πικριῶν του καὶ τῶν φαντασιοπληξιῶν του. Τὸ πνεῦμα

εὑρίσκεται τότε αἰωρούμενον μεταξὺ δύο συναισθημάτων, τοῦ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, ἅτινα σβέννυται καὶ τοῦ τῆς νέας ζωῆς, ἥτις διαγράφεται πρὸ αὐτοῦ· τὴν ζωὴν αὐτὴν τὴν διαβλέπει ἤδη ὡς διά τινος ὀθόνης, πλήρους μυστηριώδους τινὸς ἡδονῆς, ποθητῆς καὶ ἀποκρυουμένης συγχρόνως. Μετ' ὀλίγον τὸ φῶς μεγεθύνεται (οὐχὶ τὸ γνωστὸν ἡμῖν φῶς τῶν ἀστέρων), ἀλλ' ἓν εἶδος πνευματικοῦ φωτός, διακεχυμένου πανταχοῦ. Βαθμιαίως ὑπερεκχυλίζει καὶ μὲ τὸ φῶς αὐτὸ ἓν αἴσθημα ἰσχύος, νεότητος καὶ ἠρεμίας γεννᾶται. Τὸ πνεῦμα εὐχαρίστως βυθίζεται εἰς τὸ κῦμα τοῦτο τὸ ἀναμορφωτικόν. Ἀπεκδύεται τῆς ἀβεβαιότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ φόβου, τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἀποσπᾶται ἐκ τῆς Γῆς τῶν δακρυρροούντων ὄντων, ἅτινα περιστοιχίζουσι τὸ φέρετρον αὐτοῦ καὶ στρέφεται πρὸς τὰ ἄνω. Διαβλέπει τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς καὶ ἄλλα ἀγαπητὰ ὄντα, φίλους παλαιοὺς καὶ τοὺς ἐπανευρίσκει νεωτέρους, ζωηροτέρους, ὡραιοτέρους, οἵτινες σπεύδουσι νὰ τὸν δεχθῶσι, νὰ τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀπείρου.

Μετ' αὐτῶν προχωρεῖ καὶ ἀναβαίνει μέχρι τῶν αἰθερίων στρωμάτων, εἰς ἃ ὁ βαθμὸς τῆς καθάρσεώς του τὸ ἐπιτρέπει ν' ἀναβῇ. Ἐκεῖ παύει ἡ ταραχή του, νέαι θεωρίαι ἀφυπνίζονται ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἄρχεται τὸ εὐιυχὲς πεπρωμένον αὐτοῦ.

Ἡ εἰς μίαν νέαν ζωὴν εἴσοδός του τῷ φέρει ἐντυπώσεις τόσον ποικίλας, ὅσον καὶ ἡ ἠθικὴ θέσις τῶν πνευμάτων.

Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ ὕπαρξις διέρρευσεν ἐν ἀμφιβολίᾳ,—καὶ εἶναι πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι,—ἄνευ φοβερῶν σφαλμάτων, καὶ ἄνευ οὐσιώδους ἀξίας, εὑρίσκονται βυθισμένοι κατ' ἀρχὰς εἰς μίαν ἀβεβαίαν κατάστασιν, κατόπιν ἕνας κλονισμὸς ἔρχεται νὰ διασείσῃ τὴν ὕπαρξίν των, τὸ πνεῦμα ἐξέρχεται βραδέως τοῦ περικαλύματος αὐτοῦ, ἀναλαμβάνει τὴν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ ἄτολμον καὶ δυστάζον δὲν τολμᾷ νὰ μεταχειριθῇ αὐτὴν καὶ οὕτω μένει προσκεκολλημένον ὑπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἕξεως εἰς τοὺς τόπους τοὺς ὁποίους ἔζησεν. Ἐξακολουθεῖ νὰ πάσχῃ καὶ νὰ κλαίῃ μετ' ἐκείνων τῶν ὁποίων συνεμερίσθη τὴν ζωήν. Βαθμιαίως ἕτερα πνεύματα τὸ περιβάλλουσι διὰ τῶν συμβουλῶν των, τὸ βοηθοῦσι νὰ διασχίσῃ τὴν ταραχήν του, νὰ ἐλευθερωθῇ τῶν τελευταίων γηΐων ἀλύσεων καὶ νὰ ἀνυψωθῇ πρὸς μέρη ὀλιγώτερον σκοτεινά. Γενικῶς ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἧττον ὀδυνηρὰ κατόπιν μακρᾶς ἀσθενείας καθ' ὅσον αὕτη συντελεῖ νὰ διαλύῃ ὀλίγον καὶ κατὰ μικρὸν τοὺς σαρκικοὺς δεσμούς.

Οἱ αἰφνήδιοι θάνατοι, οἱ ἀποτόμως ἐπερχόμενοι ὅτε ἡ ὀργανικὴ ζωὴ εὑρίσκεται ἐν τῇ πλήρει δράσει αὐτῆς, παράγουσιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὀδυνηρὸν ξέσχισμα καὶ τὴν ρίπτουσι εἰς μίαν παρατεταμένην ταραχήν. **Οἱ αὐτοκτόνοι εἶναι θύματα φρικωδῶν αἰσθημάτων. Δοκιμάζουσιν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὰς ἀγωνίας τῆς τελευταίας των στιγμῆς καὶ μετὰ φρίκης ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἀντήλλαξαν τὰ γήϊνα βάσανα αὐτῶν μετ' ἄλλων πολὺ μεγαλειτέρων** (1).

Ἡ γνῶσις τοῦ πνευματιστικοῦ μέλλοντος καὶ ἡ μελέτη τῶν νόμων τῶν διεπόντων τὴν ἐκσωμάτωσιν εἶνε σπουδαιοτάτη διὰ προετοιμασίαν διὰ τὸν θάνατον. Δύναται νὰ ἡδύνῃ τὰς τελευταίας μας στιγμὰς καὶ μᾶς καθιστᾷ τὴν μεταβολὴν ταύτην εὐκολωτέραν, ἐπιτρέπουσα εἰς ἡμᾶς ν' ἀναγνωρισθῶμεν ταχύτερον εἰς τὸν νέον κόσμον τὸν πρὸ ἡμῶν διανοιγόμενον.

Μετάφρασις

Κίμων Μπέλλας.

1) Ἂς λάβωσιν ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν τὰ ἀνωτέρω οἱ ἀπελπιζόμενοι εὐκόλως, καὶ νομίζοντες τὴν αὐτοκτονίαν, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν βασάνων. Σ. Μ.

ΤΟ ΜΑΝΑΡΙ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ 12ον).

Σὲ λίγο ἔστρωσαν τὸ τραπέζι τὰ παιδιὰ τοῦ Κεφαλᾶ, κάτω ἀπὸ ἕναν ἔλατο, ποῦ εἶχε δίπλα του μιὰ καταγάργαρη καὶ κρουσταλλένια βρύση κι' ἔτρεχε μέσα στὸ σύσκιο τῆς λαγκαδιᾶς, κελαρύζοντας ἁρμονικὰ-ἁρμονικά, σὰν ἀγγελικὸ τραγούδημα, ποῦ κάνει τὴν Πλάση ν' ἀναγαλλιάζῃ. Γάλα γλυκὸ ἤγκαιρο, γάλα ἀφρή, γάλα ξυνὸ τοῦ καρδαριοῦ, γάλα ὑπόξυνο ιοῦ ἀσκοῦ, γάλα χοντρό, ἀνθόγαλο, γαλοτύρι, τσαντηλοτύρι, τυρὶ τοῦ καδιοῦ, καὶ χουσμάρι εἶταν ὅλα ξαπλωμένα ἀπάνω σ' ἕνα ἀσπροκάθαρο μεσσάλι. Ζύγωσαν ὅλοι γύρα στὸ μεσσαλοτράπεζο, ἔκαναν τὸ σταυρό τους, εἶπαν τὲς συνηθισμένες τους εὐκὲς κι' ἄρχισαν νὰ τρῶν.

Ὁ Κεφαλᾶς, κατὰ τὰ συνηθισμένα, πῆρε πάλε τὸ συμπάθειο.

— Τί νὰ σοῦ κάνω, κὺρ λοχία! Ὅπως λάχαμε. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε τὸ μανάρι, ἀλλ' ἡ γενναιότη σου δὲν τὸ θέλησες. Ὅπως λάχαμε τὸ λοιπόν. Λογγίσια φαγητά, κὺρ λοχία μου. Τὶ νὰ κάνωμε; Μόνο τὸ βλογημένο τὸ κρέας ἀρχοντίζει τὸ τραπέζι.

Οἱ στρατιῶτες ξέχασαν τὸ μανάρι, κι' ἄρχισαν νὰ τρῶν μὲ τὰ τέσσερα, φαγητά, ποῦ δὲν τὰ εἶχαν ἰδεῖ ἄλλη φορά. Εἶταν νησιῶτες, Ζακυνθιανοί, καὶ στὸ νησί τους δὲν ἔχουν τὰ τσιελεγκᾶτα τῆς Στεριᾶς, οὔτε τοὺς κλεφτοπροβατᾶδες. Βλέποντας ὁ λοχίας μὲ τὶ ἀσυνήθιστη ὄρεξη ἔτρωγαν, τοὺς εἶπε:

— Νά, ὄρνια φαγί, ποῦ εἴχατε καὶ μοῦτρα νὰ θυμώσετε, ποῦ δὲν ἄφηκα νὰ σφαχτῇ τὸ μανάρι. Κρέας κάθε μέρα τρῶμε στὴν Καρπενησούπολη!

Ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητό, ὁ λοχίας πῆρε ξέχωρα τὸν Κεφαλᾶ καὶ τοῦ εἶπε:

— Γιὰ πέ μου τώρα τὴν ἀλήθεια... ἔκλεψαν τὰ παιδιά σου τὰ πρόβατα τοῦ Μαλαμμούτη, ἢ ὄχι;

— Τί λές, κὺρ λοχία; Τὰ δικά μου τὰ παιδιὰ νὰ κλέψουν. Θεὸς φυλάξοι νὰ γέν' αὐτὸ ἀπὸ τὰ παιδιά μ'! Δὲν μὲ πιστεύεις; Ἔμπα μὲς στὴ στάνη μου καὶ ξέκοψε, δέκα προβατίνες, ὅποιες σ' ἀρέσουν κι' ἂν σοῦ πῶ τίποτες νὰ μοῦ πάρ' ὁ Διάολος τὸν πατέρα ἂν σοῦ κρίνω! Τὶ νὰ σοῦ πῶ ὁ καημένος;

— Ἄϊντε στὸ καλό σου τὸ λοιπὸν (τοῦ εἶπε ὁ λοχίας). Ἕνα μονάχα θέλω... Ὅταν βγαίνῃς καμμιὰ φορὰ σιαπάνω στὸ Καρπενήσι, νὰ μᾶς θυμᾶσαι κι' ἐμᾶς...

— Χωρὶς ἄλλο, εἶμαι πρόθυμος κ' ὑπόχρεος!

Εἶπε ὁ ἀρχιτσιέλεγκας ὁ Κεφαλᾶς κουνῶντας τὸ κεφάλι του.

Ὕστερα ἀπὸ τούτη τὴν κουβέντα σκόρπισαν ὅλοι νὰ κοιμηθοῦν, γιατὶ οἱ πιστικοὶ κοιμοῦνται τὴν μισὴ τὴν ἡμέρα τὸ καλοκαίρι γιὰ νἆναι ξύπνηγοι ὅλην τὴν νύχτα.

Ἔγειρε κι' ὁ λοχίας κάτω ἀπὸ ἕναν πηχτόκλαδο καὶ πλατυίσκιωτον ἔλατο κοντὰ στὴν γαργαρόνερη βρύση γιὰ νὰ κοιμηθῇ, ἀλλὰ πρὶν κοιμηθῇ εἶπε στοὺς τρεῖς τοὺς στρατιῶτες:

— Ὠρέ, κυττάξετε μὴν πάθῃ τίποτε τὸ μανάρι τῆς γυναίκας, γιατὶ θέλω νὰ τῆς τὸ δώκω μόνος μου, γιὰ νὰ τῆς ἀποδείξω τὶ θὰ εἰπῇ στρατιωτικὸς λόγος. Δὲν θὰ σᾶς χωρέσῃ, κακόμηροι, τὸ Καρπενήσι.

Οἱ τρεῖς στρατιῶτες, ἀφοῦ ἐκοιμήθηκε ὁ λοχίας, ἄρχισαν νὰ μιλοῦν. Ἀπανωθιὸ στὴν ὁμιλία τοὺς καλημερίζει ἕνας εὔζωνος. Κάθησε κι' αὐτὸς κοντά τους νὰ ξεκουραστῇ. Καθόντας, εἶδε τὸ μανάρι, ποῦ εἶταν δεμένο, καὶ τοὺς ἐρώτησε:

— Πῶς δὲν τὸ σφάζετε ἐκειοδὰ τὸ γκιωσσάκι;

— Δὲν ἀφίνει ὁ λοχίας...

— Τὶ λέτε, ρὲ ζούδια; (Τοὺς ἀπάντησε ὁ εὔζωνος). Μπουρεῖ οὐ λουχίας νὰ τιμουρήσ' στρατιώτ' γιὰ τέτοια πράμματα; Ὁ δκός μας οὐ λουχίας ἅμα μᾶς γλέπ' νὰ πᾶμι χουρὶς σφάγιο, καὶ νἆναι καὶ καλὸ κι' ὅλας, μᾶς βρίζ' καὶ μᾶς λέει ἀνίκανους γιὰ τ' ἀποσπάσματα τῆς καταδίωξης τῆς ληστείας καὶ τῆς ζωοκλουπῆς. Ἔ! καημένου εὐζουνικὸ νὰ μὴν πηθάν'ς ποτέ! Γιὰ σένα μοναχὰ εἶναι ἡ λεβεντιά!

— Ἐμεῖς οὔτε νὰ τὸ σφάξωμε δὲν ξέρομε! Ξέρεις ἐσύ;

— Ξέρου λέει; Οὔ! ὅσα ἔσφαξα ἐγώ, νὰ τὰ εἶχα οὔλα θὰ εἶμουν πρωτοτσιέλεγκας!

— Μᾶς τὸ σφάζεις τὸ λοιπόν;

— Ἀκοῦς λέει; Καὶ θέλει ρώτημα αὐτοῦνο, χαντακωμένοι;

Καὶ στὴν στιγμὴ ἔβγαλε ἕνα μαχαίρι, ζύγωσε τὸ μανάρι, τ' ἄρπαξε, τῶσφαξε καὶ σὲ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ εἶχε περασμένο καὶ στὸ σουβλί. Ὕστερα πῆρε τὰ σπληνάντερα, γιατὶ δὲν ἄξιζαν τάχα τίποτε, γιὰ νὰ τὰ δώκῃ τάχα σ' ἕνα σκυλάκι του, πῆρε μὲ τρόπο καὶ τὸ τομάρι, γλύστρησε τὸν κατήφορο κι' ἔγεινε ἄφαντος ἀπὸ μπροστά τους.

Ἅμα ἔφυγε ὁ εὔζωνος, οἱ τρεῖς στρατιῶτες ἔκαναν μιὰ μεγάλη φωτιά, ἔστησαν δυὸ φοῦρκες, μιὰ ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ τῆς φωτιᾶς καὶ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, κι' ἄρχισαν νὰ τὸ κακογυρίζουν τὸ σφαχτὸ ψηλὰ στὰ κάρβουνα καὶ στοὺς καπνούς, σὰν ἄμαθοι ἀνθρῶποι ποῦ εἶταν κι' ἐκεῖ ποῦ παιδεύονταν ἔτσι, παρουσιάζεται μπροστά τους ἡ γυναίκα, ποῦ ὥριζε τὸ μανάρι μαζὺ μὲ τὰ τρία της τὰ κορίτσια, κι' ἀρχίζουν τὰ κλάματα καὶ τὰ τραβήγματα τῶν μαλλιῶν τους. Γονάτισαν ὕστερα δίπλα στὴν ψησταριὰ κι' ἡ μάννα ἄρχισε νὰ μυρολογάῃ τὸ μανάρι σὰν ἄνθρωπο, ἐνῷ τὰ τρία της τὰ κορίτσια τῆς βαστοῦσαν τὸν ἴσο:

— Τ' εἶν' τὸ κακὸ ποῦ μῶπαθες, Γκιωσσούλα μου καημένη!
Σ' ἔχω τρανέψει μὲ χαψιὲς καὶ σ' εἶχα σὰν παιδί μου.
Ἐσὺ δὲν εἴσουνε φονιᾶς ἢ κλέφτης στὸ Βελούχι,
Δὲν εἴσουν οὔτε Κάγκαλος, δὲν εἴσουν Γέρο-Λύγκος,
Μὸν εἴσουν ἡμερόγιδο, μὸν εἴσουνε μανάρι,
Κι' εἶχες τὰ ἔλατα ψωμί, τὴν χλωρασιὰ προσφάγι.

—

— Ἐγὼ δὲν εἴμουνε φονιᾶς ἢ κλέφτης στὸ Βελούχι.
Δὲν εἴμουν οὔτε Κάγκαλος, δὲν εἴμουν Γέρο-Λύγκος,
Μὸν εἴμουν ἡμερόγιδο, μὸν εἴμουνε μανάρι
Κι' εἶχα τὰ ἔλατα ψωμί, τὴν χλωρασιὰ προσφάγι.
Μοῦ εἶταν γραφτό, κυρούλα μου, μοῦ εἶταν γραφτὸ κυρά μου,
Νὰ μὲ φονέψουν ἄδικα καὶ νὰ μ' ὀρθοσουβλίσουν
Νὰ μοῦ καοῦν τὰ κριάτα μου, σὰν κούτοουρο στὸ ρόγγι,
Νὰ ρέψουν τὰ ματάκια μου, σὰν τὸ μαργαριτάρι.

—

Κι' ἐγὼ σ' εἶχεν' ἀπανταχή, κι' ἐγὼ σ' εἶχενα θάρρο
Νὰ μοῦ γεννᾷς κάθε χρονιὰ διπλάρικα κατοίκια,
Διπλάρικα καὶ θηλυκά, διπλοσκουλαρικάτα,
Ποῦ νὰ γεννοῦν ἀνέλλειπα κι' αὐτοῦνα κάθε χρόνον
Ὅλο διπλαροκάτσικα, διπλοσκουλαρικᾶτα,
Καὶ νὰ ρογιάζω πιστικοὺς καὶ νὰ ρογιάζω Βλάχους,
Νὰ στήνω στρούγκες στὰ βουνὰ καὶ χειμαδειὰ στοὺς κάμπους.
Γιὰ πέ μου-πέ μου, Γκιῶσσα μου, μονάκριβό μου γίδι,
Τί νὰ εἶδαν τὰ ματάκια σου στὸν ὕπνο ψές τὸ βράδυ;
—Ψὲς εἶδα στὸν ὕπνο μου, στὸν ὕπνο, ποῦ κοιμώμουν
Σ' τῶνά μου κέραιο σταυρό, στ' ἄλλο κηρὶ ἀναμμένο,
Καὶ γύρα-γύρα στὸ λαιμὸ κόκκινο γαϊτανάκι.
Δηλοῦσε θάνατο ὁ σταυρὸς καὶ τὸ γαϊτάνι γαῖμα
Καὶ τὸ κηρὶ τὴν ψησταριά, ποῦ μὲ στρηφογυρίζουν...
Φῦγε κυρούλα μ' ἀπ' ἐδῶ τὴν νήλα μου μὴ βλέπῃς,
Χαιρέτα μου τὸ σπίτι μας τὸ σπιτοκάλυβό μας,
Τὰ λόγγα καὶ τὲς ρεματιές, τὰ πλάγια καὶ τοὺς κάμπους

Τὰ κλάματα καὶ τὰ μυρολόγια τῆς γυναικὸς καὶ τῶν κοριτσιῶν της ξύπνησαν τὸν τσιέλεγκα τὸν Κεφαλᾶ καὶ τοὺς ἄλλους πιστικούς.

— Τί σκουσματιὰ εἶν' αὐτά, ὠρέ; Τί τρέχει;

Φώναξε ὁ Κεφαλᾶς.

Ὁ Κεφαλᾶς, βλέποντας τὸ σφαχτὸ στὴν φωτιὰ νὰ στρηφογυρίζει, κατάλαβε τ' εἶχε τρέξει, ἀλλὰ τί νἄκανε; Τελευταῖος ξύπνησε κι' ὁ λοχίας κι' ἅμα εἶδε τὸ μα-

νάρι στὴν ψησταριά, ἔγεινε ἔξω φρενῶν, καὶ φώναξε μ' ὅλη του τὴν δύναμη :

— Βρέ . . . ποιὸς σᾶς εἶπε νὰ σφάξετε τὸ μανάρι ; Δὲν σᾶς εἶπα . . . τὸν σταυρό σας νὰ μὴν πάθῃ τίποτε ;

— Ἕνας εὔζωνος, κὺρ λοχία μᾶς τῶσφαξε καὶ μᾶς εἶπε ὅτι ὁ λοχίας τους τοὺς τιμωράει ὅλους τοὺς στρατιῶτες, ποῦ δὲν τοῦ πᾶν σφάγιο καὶ σφάγιο καλό, κι' ὅτι ὅλοι οἱ στρατιῶτες, ποῦ εἶναι στ' ἀποσπάσματα δὲν τρῶν ἄλλο ἀπὸ μανάρια. Μπᾶς δὲν εἶμαστε κι' ἐμεῖς ἀπόσπασμα σήμερα, κὺρ λοχία ;

— Τόν . . . τὸν σταυρό σας . . . (Ξαναβλαστήμησε ὁ λοχίας ἀκράτητος ἀπὸ τὸν θυμό του) Ἔγνοια σας καὶ θὰ σᾶς στείλω ἐγὼ ἐκεῖ ποῦ χρειάζεται !

— Ἄχ ! κὺρ-καπετᾶνε μ' ποῦν τὸ μανάρι μ'. Ἀπὸ σένα τὸ θέλω ! Τοῦ εἶπε ἡ γυναῖκα κλαμένη.

Ὅλοι καταλυπήθηκαν γιὰ τὸ σφάξιμο τοῦ μαναριοῦ τῆς φτωχῆς γυναίκας, ποῦ τὸ εἶχε ἕνα καὶ μοναχό. Λυπήθηκε κι' ὁ Κεφαλᾶς, ὡς ἠθικὸς αὐτουργός, πῆγε στὸν σταῦλο, ἄρπαξε μιὰ καλὴ προβατίνα δυὸ ἀρνιῶν, μιὰ ὤμορφη ρούντα Κάλεσια καὶ τὴν πρόσφερε στὴν γυναίκα, λέγοντας:

— Ἄϊντε ! Πᾶρ' τὴν προβατίνα καὶ μὴν κλαῖς ! Ἔχει καὶ γάλα . . . Λούφαξε σοῦ λέω ! Πᾶρ' την καὶ φέγα ! . . .

Ἡ γυναίκα καὶ τὰ τρία της τὰ κορίτσια πῆραν τὴν γαλάρα τὴν ρούντα Κάλεσια καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ σπιτοκάλυβό τους, κι' ὁ λοχίας γιὰ τὸ Καρπενήσι, γιὰ νὰ ἀναφέρῃ στὸν λοχαγό, ὅτι ὁ Κεφαλᾶς καὶ τὰ παιδιά του δὲν ἔκλεψαν τὰ πρόβατα τοῦ Μαλαμούτη.

Χ. Ρ. Χρηστοβασίλης.

ΠΑΤΡΙΔΑ

(Σοννέτο)

Πατρίδα, ποῦ στῶν τέκνω σου τὸ νοῦ ριζώνεις,
Καὶ βγαίνεις καὶ μοσκοβολᾶς στὰ πρόσωπά τους.
Ποῦ κι ἂ ζητοῦν νὰ σ' ἀρνηθοῦν, τοὺς φανερώνεις
Μ' ἕνα τους λόγο μοναχό, μὲ μιὰ ματιά τους.

Ποῦ ἀστροπελέκι γίνεσαι γοργὸ καὶ μπαίνεις
Στὰ ναρκωμένα στήθια τους ὅταν πλανιοῦνται,
Καὶ σωπασμένο κρύβεσαι καὶ περιμένεις
Τὴν ὥρα ποῦ κ' οἱ τύραννοι γλυκοκοιμοῦνται.

Καὶ τότες ἄξαφνα ξεσπάει τἀστροπελέκι,
Καὶ τὸ παιδί σου ἀπὸ ἀρνὶ μὲ μιᾶς θεριεύει,
Καὶ σὰ λιοντάρι ἀδάμαστο μπροστά σου στέκει,

Καὶ μὲ φωτιὰ καὶ μὲ σπαθὶ σὲ διαφεντεύει.
Ἐσύ, ποῦ καὶ τὸ θάνατο γλυκὸ μᾶς κάνεις,
Πατρίδα ! Ξύπνησέ μας πρὶν ἐσὺ πεθάνῃς !

Ἀργύρης Ἐφταλιώτης.

Α. ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓ

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

Ὁ ἴδιος διάκοσμος. Μιὰ νέα λυχνία ἀντικαθιστᾷ ἐκείνην, ποῦ ἔσπασεν ὁ Ἴλαρχος εἰς τὴν προηγουμένην πρᾶξιν. Ἡ σκηνὴ λαμβάνει χώραν τὸ ἑσπέρας τῆς ἑπομένης.

Σκηνὴ πρώτη.

Λάουρα, Μαργαρίτα, ἔπειτα Πέτρος.

Λάουρα. Σοῦ ἔδωσε τὰ κλειδιά ;

Μαργαρίτα. Μοῦ τὰ ἔδωσε ; Ὄχι, κυρία ! Τὰ πῆρα ἐγὼ ἡ ἴδια ἀπὸ τὴν τζέπη τοῦ κυρίου· ὁ Πέτρος σήκωσε τὰ ροῦχά του γιὰ νὰ τὰ σκουπίσῃ.

Λάουρα. Ὁ Πέτρος εἶναι σήμερα τῆς ὑπηρεσίας;

Μαργαρίτα. Μάλιστα, κυρία.

Λάουρα. Δῶσε τὰ κλειδιά !

Μαργαρίτα. (Βλέπει τὴν Λάουρα διευθυνομένην πρὸς τὸ γραφεῖον). Μὰ αὐτὸ εἶναι, σὰ νὰ πῇ κανείς, κλεψιά. Κυρία ! ... (Ἀκούεται κρότος ἄνωθεν). Ἀκοῦτε βήματα ἀπάνω κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μάκρος ;

Λάουρα. Ἡ πόρτα εἶναι καλὰ κλεισμένη ;

Μαργαρίτα. Ναί, ναί, κυρία . . . εἶναι κλεισμένη, ἀμπαρωμένη, καρφωμένη. Καὶ ὁ Πέτρος στέκεται φρουρὸς ἀπ' ἔξω.

Λάουρα. (Ἀνοίγει τὸ γραφεῖον καὶ κάθεται πρὸ αὐτοῦ). Συγκράτησε τὴ συγκίνησή σου, πτωχή μου Μαργαρίτα, ὥρα γιὰ τέτοια δὲν εἶναι. Μᾶς χρειάζεται ψυχραιμία γιὰ νὰ σωθοῦμε. (Κτυποῦν. Ἡ Λάουρα σκιρτᾷ). Ποιὸς εἶναι ;

Μαργαρίτα. (Ἀνοίγει τὴν θύρα τοῦ βάθους). Ὁ Πέτρος.

Λάουρα. Ἂς ἔλθῃ μέσα.

Πέτρος. (Εἰσέρχεται). Ἕνα τηλεγράφημα τοῦ Ἰλάρχου.

Λάουρα. Δός το γλήγορα. (Ἀναγινώσκει). Καλά ! (Ὁ Πέτρος κάνει δύο τρία βήματα νὰ φύγῃ). Ἀ ! Πέτρε ; . . .

Πέτρος. (Στρέφει). Κυρία ;

Λάουρα. Ἀφαίρεσες τὶς σφαῖρες ἀπὸ τὰ τουφέκια καὶ τὰ περίστροφα ;

Πέτρος. Μάλιστα, κυρία.

Λάουρα. Περίμενε ἔξω . . . θὰ ἀπαντήσω στὸν Ἴλαρχο. (Ὁ Πέτρος ἐξέρχεται.—Ἡ Λάουρα γράφει. Ὁ θόρυβος ἐξακολουθεῖ).

Μαργαρίτα. Κυρία, κυρία, ἀκοῦστε λοιπόν ; Τί νὰ γίνεται ἄρά γε ἐκεῖ ἐπάνω ; (Ἀκούεται ὁ κρότος πριονίου). Ἀ ! ἄ !

Λάουρα. Σώπα λοιπόν, γράφω.

Μαργαρίτα. (Κατ' ἰδίαν). Θεέ μου ! Πῶς θὰ τελειώσουν ὅλ' αὐτά ;

Λάουρα. (Δίδει μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Μαργαρίτα). Πάρε ! Δῶσε αὐτὸ στὸν Πέτρο καὶ πρόσεξε καλὰ νὰ μὴ μάθῃ τίποτε ἡ μητέρα μου . . . ἄκουσες ;

Μαργαρίτα. Καλά, κυρία, καλά. Ἔννοια σας. (Ἡ Λάουρα σκαλίζει τὰ συρτάρια τοῦ γραφείου).

Σκηνὴ δευτέρα.

Οἱ ἴδιοι καὶ ὁ Ἐφημέριος.

Ἐφημέριος. (Εἰσέρχεται καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν Λάουρα). Καλημέρα, ἀδελφούλα μου.

Λάοτρα. Καλημέρα. Λοιπόν ; . . .

Ἐφημέριος. Ἔλειπα ὅλη τὴν ἡμέρα. Ἐπιστρέφοντας δὲ ἔμαθα τὰ συμβάντα ἐδῶ μέσα.

Λάουρα. Ὦ ! ἀδελφέ μου ! τί νύχτα ποῦ πέρασα !

Ἐφημέριος. Καὶ ἰδοὺ σε σώα καὶ ὑγιής, εὐτυχῶς.

Λάουρα. Δόξα τῷ Θεῷ ! Ἀλλὰ σκέψου λίγο τί μπορεῖ νὰ γίνῃ ;

Ἐφημέριος Τί συνέβη λοιπὸν ἀκριβῶς ; Οἱ μὲν λέγουν ἄσπρο κ' οἱ δὲ μαῦρο . . .

Λάουρα. (Στρέφεται ἐπὶ τοῦ καθίσματός της). Ἰδοὺ μὲ δύο λόγια. Πρῶτα μοῦ παρέταξε ἕνα σωρὸ παραληρήματα γιὰ τοὺς τίτλους τῆς πατρότητός του καὶ τελείωσε ρίχνοντας στὸ κεφάλι μου μιὰ λάμπα.

Ἐφημέριος. Τρομερόν ! Εἶναι σωστὴ τρέλλα αὐτό! Καὶ τὶ θὰ κάνουμε τώρα ;

Λάουρα. Πρῶτα θὰ ἐμποδίσουμε μὲ κάθε τρόπο τὴν ἐπανάληψιν τέτοιων βιαιοτήτων, καὶ γι' αὐτὸ ὁ γιατρὸς θὰ φέρῃ ἕνα σωφρονιστήριο μανδύα. Ἔπειτα εἰδοποίησα τὸν ἀνώτερό του γιὰ τὴν κατάστασή του. Ἕως ὅτου μοῦ στείλῃ τὴν ἀπάντησή του, ἐγὼ μελετῶ τὸ οἰκονομικὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον παραμέλησα τόσον καιρὸν τώρα.

Ἐφημέριος. Διόλου δὲν ἀπορῶ δι' ὅτι σηνέβη. Ἡ ὑπερβολικὴ θέρμανση προκαλεῖ τὴν ἔκρηξιν ! . . . Τί εἶν' αὐτά ;

Λάουρα. Ξέρω κ' ἐγώ ; Ἔχει τὴν μανίαν τῶν συλλογέων !

Ἐφημέριος. Ἡ κούκλα σου . . . τὸ μουρουδιακήσιο σου σκουφάκι . . . ἡ κουδουνίστρα τῆς Βέρτας . . . τὰ γράμματά σου . . . τὸ βραχιόλι σου ! . . . Πολὺ σὲ ἠγάπησε, δὲν εἶν' ἔτσι ; Ἐγὼ δὲν διετήρησα τέτοια μικροπράγματα !

Λάουρα. Ἄλλοτε ναί· ἀλλὰ τὶ ἀλλαγὴ ἔκτοτε !

Ἐφημέριος. (Ἔρχεται εἰς τὸ μέσον τῆς σκηνῆς). Κι' αὐτά ; . . . Ἀ ! ναί, ὁ τίτλος ἰδιοκτησίας τοῦ οἰκογενειακοῦ κοιμητηρίου. Ὁ τάφος ἢ τὸ φρενοκομεῖο τὸ ἴδιο εἶναι. Δὲν ἔχεις τίποτε ἐναντίον σου, Λάουρα ;

Λάουρα. (Ἐγείρεται). Ἐγώ ;

Ἐφημέριος. Πολὺ ἀσήμαντο, τίποτε πολὺ ἀσήμαντο . . .

Λάουρα. Ποῦ θέλεις νὰ καταλήξῃς ;

Ἐφημέριος. Μπᾶ ! μὴ φοβᾶσαι, δὲν εἶμαι ἐγὼ καταδότης. Ἐπὶ τέλους τὸ πεισὶ εἶναι πιὸ κοντὰ στὸ πουκάμισο. Κατὰ βάθος χάριν τῆς Βέρτας δὲν εἶσαι δυσηρεστημένη δι' ὅ,τι συμβαίνει.

Λάουρα. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς τολμᾷς . . .

Ἐφημέριος. Εἶμαι ὁ κηδεμὼν τοῦ Ἰλάρχου ! Καὶ ἰδοὺ σὺ κηδεμὼν τῆς Βέρτας καὶ χήρα ! . . .

Λάουρα. Ὄρεξη ἔχεις νὰ ἀστειεύεσαι εἰς τὰς θλιβερὰς αὐτὰς περιστάσεις !

Ἐφημέριος. Εἶσαι τρομερὴ γυναῖκα, ἀγαπητή μου ἀδελφή !

Λάουρα. (Διερχομένη πρὸ αὐτοῦ καὶ πηγαίνουσα πρὸς τὴν πρὸς τὰ ἀριστερὰ θύραν). Σώπα λοιπόν, ἀνόητε !

Ἐφημέριος. Ὄχι, ἀλλὰ εἶσαι τόσον ἐπιδεξία, εἶσαι τόσον ἐπιδεξία ; ἓν μικρὸν ἔγκλημα, χωρὶς νὰ ρεύσῃ οὔτε μιὰ σταλαμιὰ αἷμα, χωρὶς κανὲν ἴχνος νὰ μείνῃ πίσω ἀπὸ τὸν φονέα.

Λάουρα. Ἔτσι εἶναι, γίνε κατήγορός μου τώρα !

Ἐφημέριος. Ὄχι . . . ἂν καί . . . θὰ εὐχαριστούμην ὡς ἄνθρωπος νὰ σὲ ἔβλεπα στὴν κρεμάλα ! Ἀλλὰ ὡς ἀδελφὸς καὶ ἱερεύς . . . Ὦ διάβολε . . . εἶσαι ἀξία τῶν θερμῶν μου συγχαρητηρίων. (Νέος θόρυβος πριονίου). Ἀκοῦς τὶ καλὰ ποῦ ξέρει νὰ μεταχειρίζεται τὸ πριόνι. Θἄλεγε κανείς . . . Πρόσεξε, Λάουρα. Ἂν σοῦ διέφευγε . . .

Λάουρα. (Ἀνήσυχη). Ἔ λοιπόν !

Ἐφημέριος. Θὰ σὲ κάρφωνε στὸ σταυρό !

Λάουρα (Πλησιάζει ζωηρῶς πρὸς τὴν πανοπλία, ὡς διὰ νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν ἀμύνης). Ἄδεια ! ὅλα ἄδεια ! Πέτρε ! Ἐμπρός ! . . . ὄχι, ὄχι ! . . . Ἀ ! . . . νὰ ὁ γιατρός. Ἐπὶ τέλους !

Σκηνὴ τρίτη.

Οἱ ἴδιοι καὶ ὁ Γιατρός.

Λάουρα. (Πλησιάζει τὸν Γιατρόν). Καλησπέρα, ἀγατητὲ Γιατρέ ! . . . Εἶσθε τώρα πεπεισμένος ;

Γιατρός. Συγγνώμην, κυρία ! Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι συνέβη κάποια ἀπόπειρα ἐναντίον σας. Ὑπολείπεται τώρα νὰ μάθω ἐὰν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσῃ καὶ εἰς εἰς ἁπλῆν πρᾶξιν ὀργῆς ἢ εἰς παροξυσμὸν τῆς τρέλλας τοῦ Ἰλάρχου. Εἶσθε ἐλευθέρα νὰ λύσετε τὴν ἀπορίαν.

Λάουρα. Δὲν γνωρίζω τὶ νὰ ἀπαντήσω !

Ἐφημέριος. (Ἐπὶ τοῦ καναπέ). Εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν μὴ δίδετε καμμίαν σημασίαν . . .

Γιατρός. Ὦ ! κύριε ἐφημέριε, δὲν πρέπει νὰ δώσωμεν σημασίαν. Ἡ κτηνώδης πραγματικότης ἐπιβάλλεται . . .

Ἐφημέριος. Πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ κανεὶς ὅτι εἶχε ἐμμόνους ἰδέας.

Γιατρός. Ὄχι πλέον ἐμμόνους ἀπὸ τὰς ἰδικάς σας ... ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενο . . . Ἀφοῦ, κυρία, ἡ ἀπόπειρα ἔγινε ἐναντίον σας εἶναι εὔκολο . . . Ἐπιθυμεῖτε ὁ Ἴλαρ-

χος νὰ καταδικασθῇ ἁπλῶς εἰς προσωρινὴν κράτησιν ἢ εἰς περιορισμὸν ἐν τῷ φρενοκομείῳ; Ἀποφασίσατε σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά σας.

Λάουρα. (Σκεπτική). Ἐὰν καταδικασθῇ εἰς πρόστιμον ἠμπορεῖ νὰ ἐπαναληφθοῦν αἱ βιαιότητές του.

Γιατρός. Καὶ ἐὰν ἐπίσης καταδικασθῇ εἰς φυλάκισιν ἁπλῶς, ἐξερχόμενος τῆς φυλακῆς δύναται εὐκόλως νὰ ἐκδικηθῇ. Εἰς τὸ οἰκογενειακὸν συμβούλιον ἐναπόκειται νὰ ἀποφασίσῃ.

Σιγή, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἡ **Λάουρα** *καὶ ὁ* **Ἐφημέριος** *συνεννοοῦνται χαμηλοφώνως.*

Ἐφημέριος. Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀποδώσατε δικαιοσύνην.

Λάουρα. Μιὰ στιγμή, γιατρέ, δὲν ἀποφανθήκατε ἀκόμη γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ ἀρρώστου.

Γιατρός. Κατὰ τὴν γνώμη μου εἶναι μᾶλλον ἀσθενὴς παρὰ ἔνοχος! Εἶναι δὲν εἶναι τρελλὸς ἐπιβάλλεται νὰ φροντίσῃ τις περὶ αὐτοῦ. Ζητῶ λοιπὸν νὰ τεθῇ ὁ ... ἀσθενὴς εἰς κατάστασιν ἀπαγορεύουσαν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπιθέσεις του. Ἐκεῖ εἶναι ἡ παραμάνα;

Λάουρα. Τί ἐπιθυμεῖτε, γιατρέ!

Γιατρός. Ἤθελα νὰ τὴν ὁδηγήσω μὲ τί τρόπο νὰ φορέσῃ εἰς τὸν ἀσθενῆ τὸν σωφρονιστήριο μανδύα, τὸν ὁποῖον ἔφερα μαζί μου. (Ἐξέρχεται καὶ μετά τινας στιγμὰς ἐπιστρέφει φέρων ὀγκῶδες δέμα). Ἐπιθυμεῖτε, σᾶς παρακαλῶ νὰ καλέσετε τὴν παραμάνα; (Η Λάουρα ἐξέρχεται).

Ἐφημέριος. Εἶναι τρομερὸν νὰ πέσῃ κανεὶς στὰ χέρια σας, ὦ Θεέ μου.

Σκηνὴ τετάρτη

Οἱ ἴδιοι, **Μαργαρίτα.**

Γιατρός, (Ξεσκεπάζει τὸν σωφρονιστήριον μανδύα) Ἰδού. (Ὅλοι προσέχουν εἰς τὴν Μαργαρίτα). Ἄκουσέ με καλά, παραμάνα!

Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ κρίνω ἀναγκαῖον τὸ πρᾶγμα, θὰ περάσῃς αὐτὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ φόρεμα τοῦ Ἰλάρχου. Καθὼς βλέπεις τὰ μανίκια εἶναι πολὺ μακρυά. Ἔτσι ἅμα τὰ δέσῃς στὴ ράχη ἐξουδετερώνουν κάθε κίνησή. Ὅσον γιὰ αὐτὰ τὰ δύο λουριά, θὰ τὰ σκαλώσῃς μ' αὐτὲς τὶς κόπτσες στὰ ὀπίσθια μιᾶς πολυθρόνας ἢ τοῦ καναπέ. Κατάλαβες λοιπόν;

Μαργαρίτα. Μάλιστα, ἀλλὰ δὲ θὰ μπορέσω νὰ τὸ κάμω, κύριε.

Λάουρα. Γιατὶ δὲν τὸ κάνετε σεῖς ὁ ἴδιος, γιατρέ;

Γιατρός. Διότι θὰ δυσπιστήσῃ πρὸς ἐμέ. Θὰ ἔλεγα νὰ τὸ κάμετε σεῖς, ἂν δὲν ἐσκεπτόμην ὅτι σᾶς ὑποψιάζεται ἐπίσης. (Ἡ Λάουρα μορφάζει). Ἴσως ἐσεῖς, κύριε ἐφημέριε...

Ἐφημέριος. Ὄχι, εὐχαριστῶ.

Σκηνὴ πέμπτη

Οἱ ἴδιοι καὶ ὁ **Πέτρος.**

Λάουρα. Ἔδωκες τὸ τηλεγράφημα;

Πέτρος. Μάλιστα, κυρία!

Γιατρός. Σταθῆτε, ὁ Πέτρος θὰ μᾶς βοηθήσῃ. Γνωρίζετε τὸ σπίτι; Ξεύρετε ὅτι ὁ Ἴλαρχος τρελλάθηκε. Ἔχουμε τὴν ἀνάγκη σας γιὰ κάτι τι πολὺ σπουδαῖον.

Πέτρος. Εἰς τὰς διαταγάς σας, γιατρέ.

Γιατρός. Πρόκειται νὰ βάλῃς αὐτὸν τὸν ζουρλομανδύα.

Μαργαρίτα. Ἀ! ὄχι αὐτός! Ὁ Πέτρος θὰ τὸν πονέσῃ, θὰ τοῦ τὸν βάλω ἐγὼ σιγὰ-σιγά. Στὸ μεταξὺ ὁ Πέτρος θὰ σταθῇ πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ στὴν ἀνάγκη. (Κτυποῦν εἰς τὴν κλεισμένη θύραν).

Γιατρός. Ἐκεῖ εἶναι! Ἄς κρύψουμε τὸν ζουρλομανδύα κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ σάλι καὶ φύγετε ὅλοι, μόνον ὁ ἐφημέριος καὶ ἐγὼ θὰ μείνουμε ἐδῶ. Γρήγορα Ἡ πόρτα δὲν θὰ ἀνθέξῃ οὔτε δύο λεπτά! Ἐμπρός!

Μαργαρίτα. Κανένας δὲ χάνεται ἂν δὲν εἶναι γραφτό του νὰ χαθῇ. (Ἡ Λάουρα κλείει τὸ γραφεῖον καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ἀριστερά, ἐνῷ ὁ Πέτρος ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάθους).

Σκηνὴ ἕκτη.

Ὁ **Ἐφημέριος,** *ὁ* **Γιατρὸς** *καὶ ὁ* **Ἴλαρχος.**

Ἡ θύρα ὑποχωρεῖ, ἀνοίγεται ἀποτόμως τινάσσουσα τὴν ὄπισθεν αὐτῆς καθέκλαν εἰς τὸ μέσον τῆς σκηνῆς.

Ἴλαρχος. (Εἰσέρχεται μὲ ἕνα σωρὸ βιβλία ὑπὸ τὸν βραχίονα, ἕνα πριόνι εἰς τὰ χέρια. Μὲ τρίχας ἀνωρθωμένας καὶ πρόσωπον ἄγριον). Βλέπετε. Ὅλα εἶναι ἐδῶ! Λοιπὸν δὲν εἶμαι τρελλός! Σταθῆτε, ἡ Ὀδύσσεια, εἰς τὸ ἄλφα, στίχος διακόσια δεκαπέντε: (Ὁ Τηλέμαχος ὁμιλεῖ εἰς τὴν Ἀθηνᾶ). «Ἡ μητέρα μου διετείνεται ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς εἶναι πατήρ μου, ἀλλὰ μπορῶ νὰ τὸ ξέρω ἐγώ, ἀφοῦ κανεὶς δὲν γνωρίζει τὴν πραγματικήν του καταγωγή.» Τὸ βλέπετε ὅτι ὁ Τηλέμαχος μιλῶντας ἔτσι, τολμᾷ νὰ ὑποπτεύεται τὴν Πηνελόπη, τὴν πιὸ ἐνάρετο ἀπ' ὅλας τὰς γυναίκας! Ὡραῖα μὰ τὴν ἀλήθεια! Δὲν εἶναι ἔτσι; Καὶ νὰ καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ: «Ὁ μωρὸς θὰ εἰπῇ; ἰδοὺ ὁ πατήρ μου». «Ἀλλὰ ποιὸς μπορεῖ νὰ ὁρίσῃ ποιὰ φλέβα τοῦ ἔδωσε τὴν ὕπαρξη!» Εἶναι ὁλοφάνερο; Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίο; Ἡ ἱστορία τῆς ρωσικῆς φιλολογίας τοῦ Μερσλεκώβ... Ἀκούσατε. «Ὁ Ἀλέξανδρος Πούσσκιν, ὁ μεγαλήτερος ποιητὴς τῆς Ρωσίας, εἶναι περισσότερον ταραγμένος ἀπὸ τὴν διαδεδομένην φήμην περὶ τῆς ἀπιστίας τῆς συζύγου του, παρὰ ἀπὸ τὴν πληγὴν μιᾶς σφαίρας, τὴν ὁποίαν ἔλαβε εἰς μονομαχίαν. Ἐν τῇ ἀγωνίᾳ του ὁρκίζεται ἀκόμη ὅτι ἡ γυναῖκά του εἶναι ἀθῶα. Τί ζῶον! Νὰ ὁρκίζεται κανεὶς διὰ τὴν ἀθωότητα μιᾶς γυναικός!» Νὰ τί διαβάζω εἰς τὰ βιβλία μου. Ἀ! νὰ κι' ὁ Ἰωάννης... κι' ὁ γιατρός... φυσικά! Δὲν ἀκούσατε τὴν ἀπάντηση, ποῦ ἔδωσα σὲ μιὰ γριὰ Ἀγγλίδα, ἡ ὁποία παραπονιοῦντανε, διότι οἱ Ἰρλανδοὶ ρίπτουν τὶς ἀναμμένες λάμπες στὸ πρόσωπο τῶν γυναικῶν των;—« Τί εἶδους γυναῖκες εἶναι αὐτὲς οἱ γυναῖκες; τὴν ἐρώτησα—Γυναῖκες, μουρμούρισε μεσ' τὰ μακριὰ δόντια της.—Ναὶ ἀπ' τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν, ἀπήντησα, οἱ ὁποῖες προκαλοῦν τέτοιες σκηνές!—Κατάλαβε; Ὄχι, πολὺ πιθανόν.

Ἐφημέριος. Νὸ καταλάβῃ; Τί;

Ἴλαρχος. Τίποτε. Λὲν καταλαβαίνει κανεὶς τίποτε, ἀλλὰ πιστεύει, δὲν εἶναι ἔτσι Ἰωάννη; Πιστεύει κανεὶς καὶ εἶναι εὐτυχής... Εὐτυχής; Ἐγὼ ξέρω ὅτι γίνεται κανεὶς πολὺ δυστυχής, ὤ! ναί, πολὺ δυστυχής!

Γιατρός. Ἴλαρχέ μου!

Ἴλαρχος. Σωπᾶτε, σεῖς ἢ ὁμιλήσατε εἰς τὸν κηδεμόνα μου. Ἀ! ὁ καλός μου κηδεμόνας, ὁ Ἰωάννης! Ἔ; ἄκουσε Ἰωάννη; Εἶσαι βέβαιος ὅτι εἶσαι ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ σου;

Ἐφημέριος. Ἀδόλφε! Φυλάξου!

Ἴλαρχος. Ἀ! θυμᾶσαι τὸν νέον ἐκεῖνον παιδαγωγόν, τὸν ὁποῖον εἶχες κοντά σου τὸ περασμένο φθινόπωρον. Εἶτανε ἕνας ὡραῖος ἄνθρωπος. Ψέματα; Ἔ! λοιπὸν ἂν πρέπει κανεὶς νὰ πιστεύσῃ ἐκεῖνα ποῦ λένε... Θεέ μου! γιατὶ χαλνᾷ ἡ ὄψη σου.—Καὶ σὺ γιατρέ, τί μαθαίνω; εἶχες ἕνα ἀδελφὸ φυσικό, μισὸ ἀδελφό, ὁ ὁποῖος ὀνομάζουνταν... (Τὸν ὁμιλεῖ χαμηλοφώνως εἰς τὸ αὐτί). Γίνεται πράσινος, βλέπετε... Μὴ δυσαρεστεῖσαι, ἀγαπητὲ γιατρέ! Τὰ πράγματα ἔτσι γίνονται σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Καί...

Γιατρός. (Στενοχωρημένος). Ἄς μιλήσουμε γιὰ ἄλλα πράγματα!..

Ἴλαρχος. Ἀ! θέλετε νὰ μιλήσουμε γι' ἄλλα πράγματα, ὅταν θίγω αὐτὴν τὴν χορδήν.

Ἐφημέριος. Μὰ εἶσαι τρελλός, φίλε μου!

Ἴλαρχος. Τὸ ξέρω, διάβολε! Μὰ πῶς ἔγινε; Ἀ!.. (Καθήμενος πλησίον τοῦ τρίποδος). Κ' ἔπειτα αὐτὸ δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει. Ἄς ὁμιλήσουμε δι' ἄλλα πράγματα. (Παίρνει ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ ἀλμποὺμ τῶν φωτογραφιῶν καὶ τὸ φυλλομετρεῖ.) Ἀ! δυστυχία, τὸ παιδί μου!—Τὸ παιδί μου; ποῦ δὲν εἶναι βέβαιος κανεὶς ἂν εἶναι παιδί μου!—Ξεύρετε τί πρέπει νὰ κάνῃ κανείς; Νὰ ὑπανδρεύεται, νὰ χωρίζῃ καὶ ἔπειτα νὰ υἱοθετῇ τὰ παιδιά του. Τότε τουλάχιστον θὰ εἶτανε βέβαιος ὅτι εἶναι ὁ θετὸς πατήρ των. Ἀλλ' εἰς τί θὰ μὲ χρησιμεύσῃ αὐτὸ ἀφοῦ εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος χαμένος; Ἄς μ' ἀφήσουν νὰ πεθαίνω ἐν εἰρήνῃ. Δὲν ὑπάρχω πλέον. (Ὁ γιατρὸς ὁμιλεῖ χαμηλοφώνως εἰς τὸ αὐτὶ τοῦ ἐφημερίου καὶ ἐξέρχονται καὶ οἱ δύο ἐξ ἀριστερῶν).

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Μαζώχτηκαν οἱ θύμησες στὸ δζάκι τῆς καρδιᾶς μου
τώρα, ποῦ χιόνια πέσανε κι' εἶν' ἔρημα τὰ στήθη,
ἡ κάθε μιά τους στὴ σειρά, γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα,
νὰ ποῦνε κάτι, σᾶ γιαγιές, σὰν παραμῦθι.

Κι' ἐγὼ ἀκουστὴς ἀθώρητος ὅλες τὶς κρυφακούω
κι' ἄθελα φεύγουν στεναγμοὶ ἀπ' τὸ πικρὸ μ' ἀχεῖλι.
Ἀχ! θὰ ξανάρθῃ ἡ ἄνοιξη, μὰ πόσο συλλογιοῦμαι
τὰ χρόνια, ποῦ πλακώνουνε ξερά, δίχως Ἀπρίλη!

Ἀθήνα 1910.

Ἀργύρης Ν. Κόρακας.

ΛΕΥΚΑ ΚΑΙ ΚΙΣΣΟΣ

Εἶπεν ἡ λεύκα, πῶβλεπε στὰ ποδια τὸν κισσὸ
νὰ προσπαθῇ νὰ πιάνεται ἀπ' τὰ χαμόκλαδά της
γιὰ ν' ἀνεβῇ στὸ ὕψος της: «Εἶναι παιδὶ μωρό!»
κ' ἐκοίταξε περήφανα ψηλὰ τὸν οὐρανό.

—

Μὰ ὁ κισσὸς σιγὰ-σιγὰ μὲ τὴν ὑπομονὴ
κατώρθωσε σκαλώνοντας νὰ φθάσῃ τὴν ἀγκιά της.
Μὰ πάλι ἡ λεύκα ἀδιάφορη ἀκούσθηκε νὰ εἰπῇ:
«Γιὰ ἰδές τον! θέλει κι' ὁ μικρὸς μεγάλος νὰ γενῇ».

—

Χειμῶνας ἦλθεν ἄγριος καὶ καίει ἡ παγωνιά·
τῆς λεύκας τῆς περήφανης πάει ἡ καρδιά, μοραίνεται.
Μὰ τοῦ κισσοῦ ἀτάραχη τίποτε δὲν παθαίνει,
τί ἀπ' τὰ πολλὰ ποῦ ἐτράβηξε οἴδηρο τῶχει γένει.

—

Τὰ δροσερὰ τὰ φύλλα του, γεμάτα χλωρασιά,
σκεπάζουν τὴν γυμνότητα τῆς λεύκας νὰ μὴ φαίνεται
καὶ ὁ περιφρονούμενος ὁ πρὶν μικρὸς μὲ ζέσι
βοηθεῖ τὸν ὑπερήφανον μεγάλο, πῶχει πέσει.

Παρίσι 1909

Ἀστέριος.

Ἡ ΔΗΚΥΘΟΣ: Ὑπὸ Π. Ζητουνιάτη. Ἐν Ἀθήναις, 1910.

Ἡ ἔκδοσις τῆς **Δηκύθου** τοῦ μακαρίτου Ζητουνιάτη, τοῦ συγγραφέως τῶν **Γραμμῶν**, τῶν **Ἀστεριῶν** καὶ τῶν ἀνεκδότων ἔτι **Ἀναμνήσεων καὶ Ἐντυπώσεων**, δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν φιλολογικὸν γεγονός. Εἶναι μία συλλογὴ ποιημάτων, ὅλων ἄνευ ἰδιαιτέρου τίτλου, μετρίας φιλολογικῆς ἀξίας. Τὰ πτερὰ τοῦ δημιουργοῦ των δὲν εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ ἐξυψώσουν αὐτὸν εἰς τὰ στρώματα, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι του, ὁ Παλαμᾶς καὶ ὁ Ζὰν Μωρεᾶς. Ὁ Ζητουνιάτης ἠκολούθησεν εἰς τὴν σκέψιν αὐτούς, τοὺς ἠκολούθησεν εἰς τὸν ἀνήφορον τῆς τέχνης των, ἥτις τὸν ἐκυρίευσε καὶ τὸν καθυπέταξεν, ἀλλ' ὅταν ὁ ἴδιος ἠθέλησε νὰ δημιουργήσῃ ἐφάνη πολύ, κατὰ πολὺ κατώτερος αὐτῶν. Ἠμπορεῖ τις νὰ παρομοιάσῃ τὸν κομψὸν ποιητὴν τῆς Δηκύθου πρὸς τὸν χῆνα, ὅστις ἀνέρχεται διὰ τῶν ποδῶν μετὰ κόπων καὶ μόχθων ἕνα ὕψωμα καὶ ἐκεῖθεν θέλει νὰ πετάξῃ ὅπως τὰ ἄλλα πουλιά, ἀλλὰ τὰ πτερά του δὲν τὸν βοηθοῦν καὶ ἀντὶ νὰ ἀνέλθῃ κατέρχεται, κατέρχεται ἕως ὅτου εὑρεθῇ πάλιν εἰς τὸ ἐπίπεδον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξεκίνησεν.

Οὔτε ἡ τέχνη τοῦ Ζὰν Μωρεᾶς, οὔτε τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ τὸν ἐβοήθησε νὰ ἐκτείνῃ τὴν τέχνην του καὶ τὴν σκέψιν εἰς κάποιον μῆκος καὶ κάποιαν εὔρειαν, ἀπεναντίας ὁ ποιητὴς **τῶν Ἀστεριῶν** περιωρίσθη εἰς μίαν πολὺ στενὴν ὑποκειμενικότητα, εἰς ἕνα θρῆνον ἀκατάπαυστον, εἰς τὴν ἔκφρασιν ἑνὸς ἀπεράντου πόνου, ἀπορροίας μιᾶς περιπετείας τῆς ζωῆς του. Ὅταν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἓξ ἑκατὸν τεσσαράκοντα σελίδων βιβλίου, κλείσῃ τις αὐτό, σκέπτεται, ἀφοῦ διῆλθε μία δύο εὐχαρίστους ὥρας, τὶ τοῦ ἔμεινεν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτήν. Καὶ βλέπει ὅτι δὲν τῷ ἔμεινε τίποτε· Ἐνθυμεῖτε μόνον μίαν ἐκλεκτὴν ψυχήν, πλημμυρισμένην ἀπὸ ποίησιν, ἁγνὴν καὶ γενναίαν, ἡ ὁποία εἰς τὴν ἀνθηροτέραν της ἡλικίαν κάποιον σπουδαῖον ἀτύχημα ὑπέστη καὶ τὴν θλῖψιν ἐκ τοῦ ἀτυχήματος, τὸν πόνον καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἠθέλησε κατόπιν νὰ ἐκχύσῃ εἰς κομψοὺς καὶ καλοδουλεμένους στίχους, εἰς τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν διακρίνω οὔτε τὴν πρωτοτυπίαν, οὔτε ἕνα κάποιο ἰδιαίτερο συγύρισμα, τὸ ὁποῖον βλέπει κανεὶς εἰς ὅλους τοὺς στίχους τοῦ Γρυπάρη καὶ εἰς μερικοὺς τοῦ Μαλακάση. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὁμοιοκαταληξίαν δὲν ἐπεδείχθη ποιά τις πρωτοτυπία, παντοῦ αἱ κοιναὶ ὁμοιοκαταληξίαι τῶν στιχουργῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ πρώτην φορὰν λαμβάνουν τὴν πένναν ὅπως στιχουργήσουν. Μ' αὐτὰ δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι ἡ Λήκυθος δὲν προσφέρει τι εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, κάθε βιβλίον ἐντὸς τοῦ ὁποίου σφριγᾷ μία ζωὴ καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν σημεῖά τινα φωτεινά, συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νέας μας ἔτι φιλολογίας. Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ πολλῆς πάντοτε εὐχαριστήσεως βλέπω ἐρχόμενα εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος βιβλία τῆς ἀξίας τῆς Ληκύθου.

Ἕνα ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς Ληκύθου εἶναι καὶ τὸ ὅτι ὁ ποιητής της κατορθώνει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν νὰ σὲ κάνῃ νὰ πονέσῃς καὶ σὺ μαζί του καὶ νὰ τραγουδήσῃς καὶ σὺ μὲ τοὺς στίχους του ἕναν παρόμοιον πόνον ποῦ ἠμποροῦσες νὰ ἔχῃς:

Ὦ φῶς ἐσύ, ποὺ στὴν αὐγὴ θέση καὶ πάλι ἀφίνεις.
Μιᾶς νύχτας σκοτεινῆς ἀστέρι,
Ποῦ περπατεῖς σὰν ὄνειρο στὸν οὐρανὸ καὶ σβύνεις,
Σιγά, μέσα στ' ἀπόσκια μέρη.

—

Ἔτσι ἡ ψυχή μου, σὰν κ' ἐσέ, τραβάει ἐκεῖ ποῦ πρέπει
Μιᾶς μοίρας βασκαμένης θῦμα,
Στὰ χλοερὰ τὰ Ἠλύσια—ὦ τῆς Παλλάδος σκέπη—
Σὰν βάρκα ποῦ τὴν πάει τὸ κῦμα.

Ἀλλ' ὁ τόσον συμπαθὴς ποιητὴς μόνον αὐτὸ σχεδὸν κατορθώνει. Τὸ σύμβολον, τὸ σκεπασμένο μὲ χρυσοῦν πέπλον ἀραχνώδους λεπτότητος ἑνὸς Μωρεᾶς καὶ ἡ σκέψις ἡ εὐρεῖα, ἡ ἐκτεινομένη καὶ ἐγγίζουσα ὅλας τὰς κορυφὰς τοῦ ἐπιστητοῦ, ἑνὸς Παλαμᾶ, εἰς τὸν ποιητὴν τῆς Ληκύθου εἶναι ξένα. Μίαν μικρὰν ἀνατριχήλαν αἰσθάνεται κανεὶς δονοῦσαν τοὺς στίχους του, ἕνα παλμὸν διατηροῦντα πάντοτε τὸν ἴδιον τόνον, μίαν φωνὴν γλυκεῖαν μέν, ἀλλὰ ψάλλουσαν αἰωνίως εἰς τὴν αὐτὴν κλίμακα μὲ κάποιαν φορτικὴν μονοτονίαν. Ὑποβολὴ καμμία, ἕνα προτέρημα, τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσε νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ὁ πρῶτός του διδάσκαλος, ὁ κράτιστος τῶν ποιητῶν μας Κωστῆς Παλαμᾶς καὶ τὸ ὁποῖον εἰς μεγάλην δόσιν κατέχει ὁ συμπολίτης μας Κλήμης Πορφυρογέννητος. ποιητής, πρὸς τὸ παρὸν μὴ ἔχων οὔτε τὴν φήμην οὔτε τὴν ἀξίαν τοῦ πρώτου. Δὲν ἐννοῶ τὴν ποίησιν, ἥτις μᾶς λέγει ξερὰ ἕνα πόνον ἢ μίαν χαράν. Ἡ ποίησις εἶναι μία θεία μουσική, ἡ ὁποία μὲ τὰ ὀλίγα της λόγια σοῦ ἀνοίγει εὐρεῖς κόσμους σκέψεως καὶ δημιουργίας. Σοῦ θέτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἕνα, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς ἀφορμὴ νὰ δημιουργήσῃς πολλά, τὰ ὁποῖα δὲν ἐσκέφθη ὁ ποιητής, ἢ ἐσκέφθη καὶ ἔκρυψεν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς μετρημένους του στίχους. Εἰς μίαν τοιαύτην δημιουργικήν, νὰ εἴπωμεν, ἀνάγνωσιν δὲν σὲ ὑποβάλλει ὁ Ζητουνιάτης, οὔτε αὐτὸς ὁ Παλαμᾶς, τοῦ ὁποίου εἷς τῶν δορυφόρων ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ἀλλὰ σὲ ὑποβάλλει ὁ ἄλλος διδάσκαλος του εἰς τὸν ὁποῖον ἀφιερώνεται καὶ ἡ Λήκυθος, μὲ τὰς Στροφάς του, τὰ πλήρη λεπτοῦ καὶ ἐξηυγενισμένου, νὰ εἴπωμεν, αἰσθήματος καὶ μιᾶς μάγου μελαγχολίας ποιήματα.

Ἐν τούτοις μέσα εἰς τὸν κομψὸν τόμον εὑρίσκομεν ποιήματά τινα, τὰ ὁποῖα σχετικῶς πρὸς τὰ λοιπὰ μᾶς κάμνουν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἀναγινώσκωνται πάντοτε εὐχαρίστως ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ἀγαποῦν τὸ ὡραῖον.

Κάποιους λυγμοὺς ἀπόκρυφους στὰ πάθη μου φουσκώνεις,
Σὰν κουρασμένο ἀπ' τοὺς δαρμοὺς τοῦ Ἀπογείου,
Τὸ κῦμα σου τ' ἀζάρωτο ναρκωτικὰ ξαπλώνεις
Ὦ θάλασσα, σμαράγδινη, τῆς Μεσογείου!

—

Καὶ νοσταλγῶ στὰ δειλινὰ τὸ Ἀττικὸ ἀκροαγιάλι
Ποὺ τὸ νοτίζει στὴ δροσιά της ἡ Τροπαία,
Σὰν γέρνει ὁ ἥλιος πνίγοντας στὴ φωτειν.ἡ του ἀγκάλη,
Τῶν καραβιῶν, π' ἀναχωροῦνε τὴν κεραία.

Εἶσαι καὶ πάλι σήμερα στὸν πόνο σου γερμένη
Ψυχὴ περίλυπη μέχρι θανάτου
Καὶ δὲν σ' εὐφραίνει ὁ Μάρτιος ποὺ ὁλόγυρά σου ραίνει
Τὰ λούλουδα στὴν πρωινὴ δροσιά του.

—

Καὶ πᾶς καὶ καθρεφτίζεσαι στὸ σιγαλὸ ρυάκι
Χλωμὴ στὰ γόνατά μου ἀκουμπισμένη
Κι' ἀκούεις τὸ κελάρυσμα ποὺ βγαίνει ἀπ' τὸ νεράκι
Σὰν κάποια μελῳδία μακρυσμένη.

—

Κι' ἀναστεράζεις βλέποντας τὴ φύση νὰ γελᾷ
Ἀπλώνοντας παντοῦ τὴν ὀμορφιά της
Ὅμως ψυχή μου ὁ θάνατος ποῦ τώρα σὲ μεθάει
Εἶνε κι' αὐτὸς τῆς δόξας της ἐργάτης.

Σὰν ἕνα θεῖον ὄνειρον ὁ νοῦς μου τριγυρίζει
Στὴν κλίνην σου ποὺ ἀνόνειρη κοιμᾶσαι ἀγαπημένη
Ὁ ὕπνος σου εἶνε ἀτάραχος γιατὶ σὲ νανουρίζει
Τὸ θλιβερὸ παράπονο ποὺ ἀπ' τὴν ψυχή μου βγαίνει.

—

Ἔτσι στὰ χρόνια τὰ παλιά, ἡ Δάφνη ἀποκοιμᾶται
Σ' ἕνα κρεβάτι ἀνθόσπαρτο στοῦ Παρνασσοῦ τὰ πλάγια
Καὶ γύρω της σὰν ὄνειρο μαγευτικὸ πλανᾶται
Τοῦ Φοίβου τὸ παράπονο μεστὸ ἁρμονία καὶ μάγια.

Θἄρθῃ ἕνα βράδυ νὰ σοῦ εἰπῇ τὸ μυστικὸν καημό μου.
Μέσα σὲ κήπους χλοεροὺς καὶ ρύακα κρυσταλένια
Γεμᾶτο πίκρα ἀπ' τὴν ζωὴ κι' ἀπ' τὴν δική σου ἔννοια,
Στὰ πένθιμα τραγούδια μου τ' ὡραῖον ὄνειρό μου.

—

Μὰ σὺ σ'τὸ παραπόνεμα μὴ μοῦ θυμώσεις πάλι
Κ' εἶνε ἡ ψυχή μου ἄρρωστη κι' ἀκόμα πικραμένη
Ἀπ' τὸν ἀτέλειωτο ἐρχομό, ποὺ ὅλο σὲ προσμένει.
Νὰ περπατήσουμε μαζὶ στὸ βράχινο ἀκρογιάλι.

Ὁ μακαρίτης Ζητουνιάτης, τὸν ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν θὰ κλαίουν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὡς διετύπωσα ἀνωτέρω δὲν ἐδημιούργησε μεγάλα. Εὑρέθη εἰς ἕνα κύκλον ὁ ὁποῖος τόσον στερεὰ τὸν ἐκράτει ἀλυσσοδεμένον, ὥστε δὲν ἠμποροῦσε νὰ καταστῇ ἀνεξάρτητος καὶ νὰ ψάλῃ τὸν πόνον του, τὴν ἀπογοήτευσίν του καὶ τὴν ἀπαισιοδοξίαν μὲ τόνον, ὅστις νὰ ἔχῃ τὴν σφραγῖδα του. Δι' αὐτὸ τὸ ἔργον του μὲ ὅλην τὴν ὑποκειμενικότητα αὐτοῦ, μόλον ὅτι κάθε στίχος του εἶναι καὶ μία ἡμέρα τῆς ζωῆς του, δὲν ἔχει ἰδιαίτερον χαρακτῆρα, ὅπως ἔχει ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τὸ ἔργον ἄλλων ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι ἀκόμη δὲν ἔχουν οὔτε τὴν πεῖράν του οὔτε τὴν φήμην του.

Α. Γεωργιάδης.

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ATENE E ROMA 2 Piaz S. Marco Firenze
Bulletino della Societa Italiana per la diffusione ei l'incoraggiamento degli studi classici.

Εἶνε ἕνα περιοδικὸ ποῦ εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ τὸ στείλει νὰ τὸ ἰδῶ ὁ καλὸς διευθυντής τον κ. Π. Ε Παβολίνη. Ἅμα τὸ ἄνοιξα πρώτα πρώτα ζούλεψα (χωρὶς ἐννοεῖται ζούλια πράσινη) τοὺς Ἰταλοὺς φιλόλογους ποὺ τόσο ὡραῖα καὶ ἁρμονικὰ σωματόνουνε τὶς προσπάθειες τους γιὰ ὅτι ὄμορφο κι ἀληθινὰ κλασικὸ καὶ ὡραῖο, καὶ δεύτερο συγκινήθηκα βαθιὰ καὶ εἰλικρινὰ ποῦ ὅλο ἀπάνω κάτω τὸ τεῦχος ποῦ ἔχω ὑπ' ὄψη μου πραγματεύεται γιὰ τὴν ἀρχαία καὶ νέα ἑλληνικὴ κλασικὴ ὀμορφιά.

Τὸ λέω καὶ δεύτερη φορὰ συγκινήθηκα ποῦ εἶδα τοὺς πνευματικοὺς ἀδερφούς μας Ἰταλοὺς νὰ ἐνδιαφέρουνται, νὰ μελετᾶνε, καὶ νὰ λένε μὲ τόση λεπτότητα καὶ ἀκρίβεια τὸ λόγο τους γιὰ δικούς μας καὶ γιὰ δικά μας, ἐνῶ ἐμεῖς ὄχι μόνο ἀμελέτητοι καὶ ἀδιάφοροι εἴμαστε, μὰ πολλὲς φορὲς καὶ ἐχτροὶ ἐκείνου ποῦ ἄλλοι προσέχουνε κι ἐχτιμοῦνε.

Μιὰ ὡραιότατη παραβολὴ τοῦ Swinburne *μὲ τοὺς Ἕλληνας κλασικοὺς ἀπὸ τὸν* L. Castigliani. *Μιὰ ἔξοχη μετάφραση τοῦ Μενάνδρου ἀπὸ τὸν κ.* C. O. Zuretti, *ἕνα ἐπίσης μελετημένο ἄρθρο γιὰ τὴν κλασικὴ τέχνη καὶ τὸ συρμὸ στὴν Ἑλλάδα τῆς Κυρίας* Eloisa Pressi *καὶ τέλος μία ἀμερόληπτη, ἀληθινὰ εἰλικρινὴς καὶ ἔξοχη κριτικὴ τοῦ διευθυντοῦ κ. Π. Ε. Παβολίνη γιὰ τὴν λαογραφία, τοῦ κορυφαίου τῆς νέας αὐτῆς μὰ ἀνθισμένης ἐπιστήμης, ὅπως τὴν λέει ὁ κ. Παβολίνη, κ. Γ. Ν. Πολίτη, ὅμοια ὡραῖα λόγια γιὰ τὸ Ἠπειρωτικὸν Γλωσσάριον Π. Ἀραβαντινοῦ.*

Μαθαίνομε κι' ὅλας πῶς ὁ κ. H. Palumbo *τύπωσε γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καθὼς καὶ πῶς ὁ κ.* Elisaio Brighenti *ἐτύπωσε τεῦχος ἁπλῆς συνομιλίας ἰταλικὰ καὶ δημοτικὰ ἑλληνικὰ ὅπου ἐπρόσθεσε καὶ μετάφραση τοῦ διάλογου τοῦ Σολωμοῦ Σοφολογιώτατος Φίλος καὶ Ποιητής. Ὁ κ.*Elisaio Brighenti *μᾶς εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλο ἔργο του τὴν* Crestomazia Neoellenica.

*Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς φωτισμένους ἀδερφούς μας αἰσθάνομαι συμπάθεια, καὶ ἰδιαίτερη γιὰ τὸν διευθυντὴ τῆς «*Atene e Roma*» κ. Παβολίνη, συστήνω δὲ σὲ ὅλους τους Ρωμιοὺς ποῦ ξέρουνε ἰταλικὰ νὰ διαβάζουνε τὸ περιοδικό του ποὺ πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἀληθινὰ ὄμορφα θὰ τοὺς ποτίσει.*

Τοῦ κ. Παβολίνη τοῦ σφίγγω θερμὰ τὸ χέρι. ***Ν. Σ.***

***

Νέαι τάσεις τῆς σουηδικῆς φιλολογίας. — *Ὁ* Per Hallstrom *ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ποιητὰς τῆς Σουηδίας ἀνήκει εἰς τὴν ἀντιδραστικὴν μερίδα ἡ ὁποία ἠκολούθησε τὴν σχολὴν τοῦ νατουραλισμοῦ, καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ τοῦ ρασιοναλισμοῦ, δηλαδὴ τοῦ λογικισμοῦ. Ὁ* Heidenstam, *ὁ* Froding, *ὁ* Selma Lagerlof *καὶ αὐτὸς ὁ* Strintberg *(τοῦ ὁποίου μεταφράζομεν ἓν δρᾶμα), ὑπῆρξαν οἱ δημιουργοὶ τῆς σχολῆς ταύτης. Εἰς αὐτοὺς δύναται νὰ προσιεθῇ καὶ ὁ* Per Hallstrom. *Ἤιο μηχανικὸς καὶ μετέβη εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἀλλὰ τὸν προσήλκυον πάντοτε ἡ πατρίς του καὶ τὸ βασίλειον τῆς φαντασίας.*

Εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ παραιτηρεῖται πάντοτε μία διηνεκὴς προσπάθεια, ὅπως συνδυάσῃ τὰς δύο δυνάμεις ταύτας, αἵτινες εἶνε διῃρημέναι εἰς τὴν ψυχήν του: Τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἔνστικτον.

***

Ἕνα θῦμα τῆς βιεννέζικης ὀπερέττας. — *Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 20ῆς ἐτετηρίδος τοῦ θανάτου τοῦ βιεννέζου δραματουργοῦ* Anzengruber, *ἡ γερμανικὴ κριτικὴ ὁμολογεῖ, ὅτι παρὰ τὴν ἐκτίμησιν ποῦ ἀπελάμβανεν εἰς τὴν ἐποχήν του ὁ* Anzengruber, *δὲν ἐξετιμήθη ὅσον ἔπρεπε· τὸν ἀγαποῦσαν μὰ δὲν ἔπαιζαν πολὺ τὰ ἔργα του. Ὁ* Offenbach, *ὁ* Johann Straus *καὶ ὁ* Franz Zehar, *τοῦ ὁποίου τὴν ὤμορφη ὀπερέττα ἡ «Εὔθυμη χήρα» ἀπηλαύσαμεν πέρσυ ἐδῶ στὴν πόλιν, ἔκαμαν τὸ δημόσιον νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν* Angengruber *περισσότερον.*

***

Ἕνα πολὺ ὠφέλιμον βιβλίον μετεφράσθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Θεοχαρίδου, φέρον τὸν τίτλον «Ὁ ἁπλοϊκὸς βίος». Συγγραφεύς του εἶναι ὁ Κάρολος Βάγνερ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὅπερ ἐγένετο δημοτικώτατον ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ, ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῶν ἁπλῶς εἶναι περισσότερον εὐτυχής. Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία ὑπάρχει ἐν τῇ ἁπλότητι καὶ ὄχι ἐν τῇ πολυποικίλῳ πολυτελείᾳ. Καὶ ὑποδεικνύει τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἁπλουστευθῇ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ πολυσύνθετος κοινωνικὸς μηχανισμός. Τοιοῦτο βιβλίον πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

***

Ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἑλληνομαθοῦς κ. Phileas Lelesguc *καὶ τοῦ κ.* Manöel Gahisto *μετεφράσθη τώρα τελευταίως εἰς τὴν γαλλικὴν τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα τοῦ* Pol Arcas

(Πολ. Δημητρακοπούλου) ὁ «Φερετζές», τὸ ὁποῖον εἶχε δημοσιευθῆ εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν «Ἐμπρὸς» μὲ τὸν ἑλκυστικὸν τίτλον «Τὸ μυστικὸν τοῦ Βοσπόρου». Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶχεν ἀναγνωσθῆ πολὺ εἰς τὰς Ἀθήνας, διότι ἐπραγματεύετο περὶ τῶν δολοπλοκιῶν τοῦ Γιλδὶζ καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Νεοτούρκων ἐναντίον τῆς ἀπολυταρχίας. «Ὁ Φερετζὲς ἢ Τὸ μυστικὸν τοῦ Βοσπόρου» εἶναι μυθιστόρημα ἄνευ φιλολογικῆς ἀξίας.

***

Ὁ κ. **Κ.** Ράδος, ὁ γνωστὸς ἐν Ἀθήναις δημοσιογράφος, συγγραφεὺς τῆς μοναδικῆς ναυτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξέδωσε σειρὰν διηγημάτων, τὰ ὁποῖα κρίνονται ὡς ἄξια ἀναγνώσεως. Τὸ ὕφος του δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένον, κατὰ τὸ πλεῖστον, μιᾶς δημοσιογραφικῆς ἐπιδράσεως.

***

Ὁ «Ἑρμῆς τῆς Γαλλίας» ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἐδμόνδος Ροστὰν εἶναι λογοκλόπος. Τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Σαντεκλὲρ τὴν ἔκλεψεν ἀπὸ τὸ γελοιογραφικὸν περιοδικὸν Le Rire, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1898 εἶχε δημοσιεύσει μίαν γελοιογραφίαν τοῦ Bonbille, τοῦ περιφήμου σατυριστοῦ, παριστάνουσαν ἕνα πετεινόν, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐσημειοῦτο ἡ λέξις «Ματαιοδοξία». Ἡ «Ἀστραπὴ» ἀναδημοσιεύουσα τὴν γελοιογραφίαν καὶ τὴν ὑπ' αὐτὴν λέξιν, θέλει νὰ ὑπαινιχθῆ ὅτι ἐκεῖ μέσα ὑπάρχει ὅλος ὁ μύθος τοῦ Σαντεκλέρ, τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον κάμει τώρα τόσον θόρυβον εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην.

***

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ γράφει εἰς τὰ «Σημειωματάρια», τὰ ὁποῖα δημοσιεύονται, ὑπὸ χρονολογίαν 24 Ἰουλίου 1871 τὰ ἑξῆς:

«Ὁ ἐφημέριος τοῦ Βιανδὲν εἶπε χθὲς Κυριακὴν ἀπὸ τὸν ἄμβωνα:

«Ὁ διάβολος εἶχε ἕως τώρα τρεῖς θρησκείας ἰδικάς του ἐπὶ τῆς γῆς. Τοὺς Λουθηριστάς, τοὺς Καλβινιστάς, καὶ τοὺς Ἰανσενιστάς. Τώρα ἔχει καὶ τετάρτην, τοὺς Οὐγκωνιστάς».

Ὁ ἐφημέριος οὗτος—ἐπρόσθεσεν ἐκδικούμενος ὁ ποιητὴς—εἶναι ἕνας καλοκάγαθος γέρων, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν μοναδικὴν χήνα ποῦ ὑπάρχει εἰς τὸ Βιανδέν. Ἐξέρχεται μαζί της εἰς τὰς ὁδούς. Εἶναι ἀχώριστοι· πότε ἡ χήνα ἀκολουθεῖ τὸν ἐφημέριον, πότε ὁ ἐφημέριος τὴν χήνα».

***

Τὴν Κυριακὴν 21 Φεβρουαρίου ὁ κ. Δ. Χαμουδόπουλος ἔκαμεν ὡραίαν διάλεξιν εἰς τὸν Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογον ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Παρνασσίδαι» Ὡμίλησεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς περὶ τῆς γνωστῆς ποιητικῆς σχολῆς, τῆς ἀντιπάλλου τῆς ρωμαντικῆς, ἰδίως ὅμως περὶ τῶν δύο μεγάλων τῆς Γαλλίας ποιητῶν τοῦ Λεκὸντ Δελὶλ καὶ τοῦ ἀριστοτέχνου τοῦ στίχου Ζοζὲ Μαρία δὲ Ἐρεδιᾶ. Ἡ διάλεξις αὕτη τοῦ κ. Δ. Χαμουδοπούλου μὲ ὅλην τὴν συντομίαν της καὶ τὰς ἐλλείψεις της, εἶναι μία ἐπιτυχία τοῦ Συλλόγου. Δυστυχῶς τὸ ἀκροατήριον ἦτο ἀραιότατον καὶ πλέον δυστυχῶς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἀκροατηρίου ἐφαίνετο παραδεδομένον εἰς κάποιον λήθαργον. Μερικοὶ δὲ κύριοι ἔκριναν καλὸν νὰ ἀποχωρήσουν εἰς τὸ μέσον τῆς διαλέξεως. Ἦτο ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης των πρὸς τὰ γράμματα καὶ τοὺς κακομοίρους ἐκείνους ποῦ ἐργάζονται διὰ τὰ γράμματα.

***

Ἡ ἔκθεσις τοῦ τύπου ἥτις ἔγινεν εἰς τὴν Πετρούπολιν ἀπέδειξεν ὅτι ἡ διανοητικὴ ἐργασία ἐν Ρωσσίᾳ προσέφερε πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνίας. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι κατὰ τὸ 1908 ἐξεδόθησαν 600 νέα περιοδικά. Ἐκτὸς τούτων καὶ τῶν νεοφανῶν ἐφημερίδων καὶ τὸ βιβλίον προώδευσε πολύ. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδημοσιεύθησαν 78,000 τόμοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 24,000 ἦσαν ἔργα πρωτότυπα. Ἐὰν σκεφθῆ τις ὅτι τὰ τρία τέταρτα τῶν Ρώσσων δὲν γνωρίζουν ἀκόμη οὔτε ἀνάγνωσιν, οὔτε γραφήν, θὰ κρίνῃ πόση εἶναι ἡ ἔντασις τῆς διανοητικῆς κινήσεως μεταξὺ τῶν ἐγγραμμάτων. Τὰ ἀποσταλέντα δημοσιεύματα εἰς τὴν ἔκθεσιν ἦσαν γεγραμμένα εἰς τεσσαράκοντα ὀκτὼ γλώσσας καὶ διαλέκτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν φυσικῷ τῷ λόγῳ κατέχει ἡ ρωσσική, ἀναλογοῦσα 73 %, ἡ πολωνικὴ 11 % κ' ἡ γερμανικὴ 3 %.

***

Οἱ γεωφάγοι.—Ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου εἶναι πολοὶ οἱ τρώγοντες χῶμα. Εἰς τὸ βορειότερο μέρος εὑρίσκεται ἓν εἶδος ἀργύλου, ἡ ὁποία νωπὴ τρώγεται ἀπὸ τοὺς Ἰνδούς. Οἱ ἀλύται τῶν Ἰνδιῶν ὄχι μόνον τὴν τρώγουν ἀλλὰ καὶ τὴν μεταχειρίζονται ὡς ἄρτυμα διὰ νὰ γλυκαίνουν τὰς πατάτας. Εἰς τὴν Γουατεμάλα τρώγουσι δύο εἰδῶν χώματος, τὸ κίτρινον καὶ τὸ φαιόν. Εἰς τὴν Μαρτινίκην ἐπώλουν ἄλλοτε εἰς τοὺς μαύρους γλυκίσματα κατασκευαζόμενα ἀπὸ χῶμα. Γεοφάγοι ἀπαντῶνται πολλοὶ εἰς τὴν Παραγουάην, εἰς τὴν Χιλὴν καὶ εἰς ἄλλο μέρος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἡ ἄργυλος χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν Νουβίαν ὡς φάρμακον. Τὸ μουσεῖον τῶν Παρισίων κέκτηται μέγαν ἀριθμὸν δειγμάτων φαγωσίμου γῆς συλλεχθείσης εἰς τὰς Ὀλλανδικὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὸ Τογκίνον. Οἱ γεοφάγοι παρουσιάζουσι χαρακτηριστικὰ συμπτώματα ὀφειλόμενα εἰς τὴν τροφὴν αὐτῶν. Κοιλίαν μαλακὴν μεγάλην, ἰσχνότητα, χρῶμα κίτρινον ἰκτερικόν, ἀναιμίαν. Ἀγνοεῖται εἰσέτι ἡ αἰτία τῆς γεοφαγίας. Ὁ ἰταλὸς Ἐρνέστη Μαρτσίνη ἀποδίδει αὐτὴν εἰς τὴν ἔλλειψιν ἄλλων τροφῶν, εἰς εἰδικὴν παθολογικὴν κατάστασιν καί, εἰς προλήψεις μιᾶς πίστεως τὰς ὁποίας δὲν κατόρθωσαν ἀκόμα νὰ ἐξαλλείψουν.

***

Οἱ βιβλιόφιλοι συγκινοῦνται. Ἀνευρέθη βιβλίον ἀνῆκον εἰς τὸν μεγάλον ποιητὴν τῆς Ἀγγλίας Σαίκσπηρ. Εἶναι ἕνας τόμος ἐκ 260 φύλλων, σχήματος τετάρτου, καλῶς διατηρούμενος. Τὰ ἐξώφυλλά του ὅμως εἶναι νεώτερα. Ὑπὸ τὸν ταπεινὸν τίτλον Supplementum Chronicarum, περιλαμβάνει τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ 1491. Ἐτυπώθη εἰς Βενετίαν τὸ ἑπόμενον ἔτος διὰ ξυλογραφικῶν χαρακτήρων. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸ καθιστᾷ περισσότερον πολύτιμον εἶναι ὁ κατάλογος τῶν διαφόρων του κατόχων. Μία σημείωσις χειρόγραφος λατινιστὶ γεγραμμένη εἰς τὸ τέλος τοῦ κειμένου μαρτυρεῖ ὅτι τὸ βιβλίον ἀνῆκε διαδοχικῶς εἰς τὸν Ζοάννη Καρυστινόν, ἐκ Βολωνίας, τὸν Μαξιμιανὸν καὶ τὸν Φραγκῖσκον Σφόρζα, δοῦκα τοῦ Μιλάνου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 1534 τὸ ἐπώλησεν μαζὶ μὲ ἄλλα βιβλία εἰς κάποιον Βάλδουιν πολίτην Λονδίνου· ὁ Οὐΐλλιαμ Σαίκσπηρ τὸ ἠγόρασε τὸ 1600 καὶ τὸ παρεχώρησεν εἰς τὸν ἰατρὸν Χάλλ κατὰ τὸ 1607. Κατόπιν ὁ τόμος περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς οἰκογενείας τοῦ Σαὶν-Σιμόν. Ὁ ἐπίσκοπος Agde Σαὶν-Σιμὸν ἐκαρατομήθη τὸ 1794 καὶ ἡ βιβλιοθήκη του ἐσκορπίσθη. Δύο φίλοι του τότε, ὁ στρατηγὸς Κοὴν καὶ εἷς κύριος Πελὲ ὀνόματι, γραμματεὺς τοῦ δικαστηρίου, συνήθροισαν μερικὰ βιβλία του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔτυχε καὶ τὸ τοῦ Σαικσπήρου. Ὀλίγοι τόμοι ἠμποροῦν νὰ «ὑπερηφανεύωνται» ὅτι ἔχουν τόσας καλὰς προελεύσεις. Τὸ ἀρχαῖον ἐξώφυλλον ἔφερε σημειώσεις διαφόρων κατόχων, ἀλλ' ἐξηφανίσθη. Τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως διατηρεῖ πολλὰ πολύτιμα τεκμήρια. Ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου παριστάνονται σήματα εὐγενῶν, ἄνωθεν τῶν ὁποίων ὑπάρχει μία ἀρχαία προσωπὶς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: Ex Saksp Libr (ex Saksperi libris). Πολλὰ χωρία τοῦ κειμένου εἶναι ὑπογραμμισμένα καὶ σχολιασμένα. Βέβαια ὁ Σαίκσπηρ δὲν ἐνεπνεύσθη οὔτε ἐβοηθήθη ἀπὸ τὸ βιβλίον αὐτὸ διὰ νὰ γράψῃ τὰ ἱστορικά του δράματα, ἐν τούτοις τοῦτο εἶναι ἕνα τεκμήριον ὅτι ὁ μέγας ποιητὴς εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῶν ἔργων του.

***

Ὁ γνωστὸς Ρῶσσος συγγραφεὺς Λεωνίδας Ἀδρέγεβ, περὶ τοῦ ὁποίου τόσος λόγος ἐγένετο εἰς τὸν παγκόσμιον τύπον, ἐξέδωκε τελευταῖος νέον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ ἑπτὰ ἀπηγχονισμένοι». Τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πολὺν Λέοντα Τολστόην, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπηύθυνε καὶ ἐπιστολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τοῦ ὡμίλει περὶ τῆς ἀφιερώσεως. Ὁ Τολστόη ἀπήντησε διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας, ἀγαπητέ μου Λεωνίδα Νικολάγεβιτς. Ποτέ μου δὲν ἐγνώρισα τί θὰ εἴπῃ ἀφιέρωσις, ἂν καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἐγὼ κάποτε ἔκαμα μίαν ἀφιέρωσιν. Ἐννοῶ ὅμως ὅτι ἡ ἰδική σας μοῦ φανερώνει τὰ καλά σας αἰσθήματα πρὸς μὲ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρετήρησα καὶ εἰς τὴν ἐπιστολήν σας καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ μὲ εὐχαρίστησεν. Εἰς τὴν ἐπιστολήν σας τόσον μετριοφρόνως ὁμιλεῖτε περὶ τῶν ἔργων σας, ὥστε λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ ἐκφέρω σκέψεις τινὰς ὄχι ἀποκλειστικῶς διὰ τὰ ἰδικά σας ἔργα, ἀλλὰ γενικῶς περὶ τοῦ τρόπου τοῦ πῶς πρέπει νὰ γράφῃ κανείς, ἴσως αἱ σκέψεις μου αὗται χρησιμεύσουν εἰς ἡμᾶς μίαν ἡμέραν. Πρῶτον νομίζω ὅτι τότε πρέπει νὰ γράφῃ κανεὶς ὅταν ἡ ἰδέα ποῦ θέλει νὰ εἴπῃ τοῦ καταντᾷ βάσανος, τοιαύτη μάλιστα βάσανος ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ μὴ τὴν ἐξωτερικεύσῃ μὲ ὅτι τρόπον τοῦ εἶναι βολετόν. Πᾶσα ἄλλη αἰτία ὅπως γράψῃ κανεὶς ὀνομάζεται κενοδοξία ἢ εὐτελὴς χρηματικὴ ἐπιχείρησις. Καὶ ὅταν ὡς ἀφορμὴν τοῦ ἔργου του ἔχῃ τις τὰ δύο τελευταῖα αὐτὰ πράγματα αἱ ἐν αὐτῷ ἐκφερόμεναι ἰδέαι δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ βλάβην μόνον νὰ φέρουν εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ γράφειν. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ φοβῆται τις πολύ. Δεύτερον πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον μοῦ φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοι συγγραφεῖς ἁμαρτάνουν, εἶναι ἡ προσπάθεια κάθε συγγραφέως νὰ θέλῃ νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, νὰ φαίνεται πλέον πρωτότυπος, νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἐκπλήξῃ, νὰ θαμβώσῃ τὸν ἀναγνώστην. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἁπλότητα καὶ ἡ ἁπλότης εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ ὡραῖον, τὸ ἁπλοῦν καὶ ἄτεχνον ἴσως εἶναι κακόν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἁπλοῦν καὶ καλλιτεχνικὸν δὲν δύναται νὰ εἶναι καλόν:

Τρίτον: ἡ βία εἰς τὸ γράφειν εἶναι ἐπιβλαβής, ἐκτὸς δὲ τούτου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ γράφων στερεῖται τῆς εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας ὅπως ἐκφέρῃ ὀρθῶς τὴν ἰδέαν του: Διότι ἐὰν ὑπάρχῃ ἡ ἐπιθυμία αὕτη, τότε ὁ συγγραφεὺς δὲν θὰ λυπηθῇ παντάπασιν οὔτε τὸν κόπον, οὔτε τὸν χρόνον, τὸν ὁποῖον θὰ καταναλώσῃ ὅπως εἴπῃ τὴν ἰδέαν του ὀρθότερα καὶ σαφέστερα.

Τέταρτον: Τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ γοῦστα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν πολλῶν εἰς ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα εἶναι ἐπίσης ἐπιβλαβὲς καὶ καταστρεπτικὸν διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου εἰς τὸ μέλλον. Διότι ἡ ἀξία ἑνὸς βιβλίου δὲν εἶναι εἰς τὸ νὰ διδάξῃ ἀμέσως, ὅπως τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους κάτι νέον, ἄγνωστον εἰς αὐτούς.

. . . . . .

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πιθανὸν νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ τι. Γράφετε ὅτι ἡ εἰλικρίνεια εἶναι ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν ἔργων σας. Ἐκτὸς τούτου ἐγὼ ἀναγνωρίζω ὅτι καὶ ὁ σκοπός των εἶναι καλός: ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ προσφέρουν κάτι καλὸν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Νομίζω ὅτι καὶ ἡ κρίσις σας περὶ τῶν ἔργων σας εἶναι ἐπίσης εἰλικρινής. Εἴσθε ἀξιέπαινος διότι δὲν ἐπηρεάζεσθε ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν των παρὰ τῷ κοινῷ, ὥστε νὰ μεγαλοποιεῖτε τὴν ἀξίαν των. Ἐγὼ πολὺ ὀλίγον ἀνέγνωσα ἔργα σας καὶ ἄνευ προσοχῆς, διότι τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα δὲν ἐνδιαφέρουν πολύ. Ἐπειδὴ ὅμως κάτι ἐνθυμοῦμαι ἀπ' αὐτὰ θὰ σᾶς συνεβούλευα νὰ ἐργάζεσθε περισσότερον ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐκφέρετε τὰς ἰδέας σας διὰ τρόπου τελείου καὶ σαφοῦς.

. . . . . .

***

Ἀκόμη δὲν ἐπερατώθη ἡ δημοσίευσις εἰς τὴν «Μεγάλην Ἐπιθεώρησιν» τοῦ νέου μυθιστορήματος τοῦ Δ' Ἀνούντσιο, Forse che si, forse che no καὶ ὁ γόνιμος συγγραφεὺς συμπληρώνει ἕτερον ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ τρελλὴ μάννα». Τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου τούτου δίδει ὁ φίλος του δικηγόρος Ἀλφρέδ-Φαμπρίτση εἰς τὴν Τριμπούνα». «Μία μητέρα ἔχει δύο υἱούς, τοὺς ὁποίους ὑπεραγαπᾷ. Ὁ εἷς ἀπολαύει πλήρους ὑγείας καὶ ἡ οἰκονομική του κατάστασις εἶναι καλή. Ὁ ἄλλος εἶναι ἀσθενικὸς καὶ δὲν εὐπορεῖ. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἑνὸς τῶν δύο συνοφαντεῖ τὴν πενθεράν της χαρακτηρίζουσα τὴν μητρικήν της στοργὴν ὡς αἰσχράν. Τοῦτο καθιστᾷ ἄπελπιν τὴν δυστυχῆ γυναῖκα, τὴν κάμει νὰ λυπηθῇ τόσον, ὥστε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι της μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ. Φεύγουσα ὡς μανιώδης διέρχεται ἀπὸ ἐορτάζον τι χωρίον. Ἡ λύπη της τόσον τρομακτικῶς ἦτο ἀποτυπωμένη εἰς τὸ πρόσωπόν της, ὥστε οἱ γέλωτες καὶ τὰ ἄσματα τῶν χωρικῶν ἔπαυσαν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει της. Καὶ ἀποσύρονται ὅλοι βωβοὶ καὶ καταθλιμμένοι. Χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὰ εἰς αὐτὴν συμβάντα, προαισθάνονται ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν παρηγορήσῃ τις». Ἡ σκηνή, λέγει ὁ Φαμπρίτση, εἶναι μιχαηλαγγελική. Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ὁ Δ' Ἀνούντσιο εὑρισκόμενος ἐν Ρώμῃ ἐξέθεσε τὰς κυριωτέρας γραμμὰς τοῦ μυθιστορήματός του εἰς τὸν φίλον του δικηγόρον, ὅστις ἀναμνήσθη μιᾶς δίκης, διεξαχθείσης πρὸ ἐτους, τῆς ὁποίας ἡ ὑπόθεσις ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ μυθιστορήματος. Τότε ἠρώτησε τὸν συγγραφέα τῆς **Νηὸς** μήπως ἠρύσθη τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου ἀπὸ τὴν δίκην ἐκείνην. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ αὐτῆς. Τότε ὁ Φαμπρίτση τοῦ διηγεῖται ὅτι κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1905 τὸ ἐφετεῖον τῆς Ρώμης, ἠθώωσεν ἕνα νέον, ὅστις εἶχε συλληφθῆ διὰ φόνον εἰς ὃν προέβη πρὸς ἐκδίκησιν τῆς τιμῆς τῆς μητρός του μὲ τοὺς ὅρους, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως. Τότε ὁ Δ' Ἀνούντσιο ἠθέλησε νὰ μάθῃ λεπτομερείας καὶ ἀπετάθη εἰς τὴν γραμματείαν τοῦ ἐφετείου. Ἀτυχῶς τὰ χειρόγραφα δὲν εὑρίσκοντο πλέον ἐκεῖ. Τέλος τῇ μεσολαβήσει τοῦ Φαμπρίτση, φίλου τοῦ Σ. Μπαρζιλάη, συνηγόρου τοῦ κατηγορουμένου, κατώρθωσε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς του ὅλη ἡ δικογραφία εἰς τὴν ὁποίαν εὗρεν αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου του, καὶ μάλιστα παρετήρησεν ὅτι ἡ πραγματικότης ὑπερέβη τὰ ὅρια, μέχρι τῶν ὁποίων ἐτόλμησε νὰ ἐκταθῇ ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ. Πῶς νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τοιαύτη σύμπτωσις; Ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὴν ὑπόθεσιν τῆς δίκης καὶ τὴν ἐλησμόνησεν καὶ κατόπιν τοῦ ἐπανῆλθεν ὡς ἰδική του δημιουργία ἢ νὰ ἀποδώσῃ τις τὸ πρᾶγμα εἰς τὰς μυστηριώδεις ἐκείνας προαισθήσεις, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ βιογράφος τοῦ Δοστογιεβσκῆ, λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἔργον του «Ἔγκλημα καὶ Τιμωρία»;

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ὁ θίασος τῆς κυρίας Κυβέλης Ἀδριανοῦ καὶ Ἐδ. Φύρστ ἔδωσε χθὲς τὴν ἀποχαιρετιστήριον παράστασίν του μὲ τὸ ἔξοχον ἔργον τοῦ ἀρχαίου τραγικοῦ, τὴν Ἀντιγόνην, αὔριον δὲ ἀναχωρεῖ τῆς πόλεώς μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφίνει λαμπρὰς ἐντυπώσεις. Τὸ δημόσιον κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην ἔσπευσεν πυκνὸν νὰ θαυμάσῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν δυνατὴν τεχνήτραν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, τὴν ὑπέροχον Κυβέλην, τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν, ἐλάτρευσε κυριολεκτικῶς. Καὶ τὸ δημόσιον αὐτὸ τὴν ἀποχαιρετᾷ τώρα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὴν ἐπανίδῃ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος.

Δυστυχῶς ὁ λαμπρὸς θίασος ὀλίγα ἔργα ἄξια τῆς πρωταγωνιστρίας του ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Τὴν «Δεσποινίδα Τζούλια» τοῦ Στρίντμπεργ, τὴν «Νόρα» τοῦ Ἴψεν, τὴν «Ἀντιγόνη» τοῦ Σοφοκλέους, τὴν «Τζοκόντα» τοῦ Δ' Ἀνούτσιου, τὸν «Φάουστ» τοῦ Γκαῖτε καὶ μερικὰς σπαρταριστὰς καὶ εὐφυεστάτας κωμῳδίας ὡς τὸ «Γαϊδούρι τοῦ Μπουριντὰν» καὶ «ὁ ἔρως ἀγρυπνεῖ». Μεταξὺ αὐτῶν ἔπαιξε καὶ ὀλίγα πρωτότυπα, δυστυχῶς πολὺ ὀλίγα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα ἴσως δὲν ἦσαν ἄξια νὰ παιχθοῦν

ὑπὸ μιᾶς καλλιτέχνιδος τῆς ἀξίας καὶ τῆς περιωπῆς τῆς Κας. Κυβέλης. Τὰ περισσότερα ἔργα ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε μόνον τὴν ἀπογοήτευσιν ἠμποροῦσαν νὰ κινήσουν διὰ τὴν καλαισθησίαν τῶν θιασαρχῶν, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἔπρεπε νὰ προσέχουν ὀλίγον περισσότερον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀναβιβαζομένων ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔργων, διότι ἄλλως θὰ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς τὸ νὰ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι οἱ φιλότιμοι καλλιτέχναι μας, δὲν ἀποφεύγουν νὰ δείξουν μίαν κάποιαν περιφρόνησιν εἰς τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον τοὺς ὑποστηρίζει, τοὺς τιμᾷ, τοὺς ἀγαπᾷ, Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐπιστήσουν τὴν προσοχήν των οἱ ἐργάται αὐτοὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου. Πρέπει νὰ προσέχουν καὶ ὀλίγον εἰς τὸν ἑαυτόν των. Νὰ ἀγαποῦν τὴν τέχνην των, τὴν ὁποίαν νὰ τελειοποιοῦν. Νὰ μελετοῦν καὶ νὰ γνωρίζουν κατὰ βάθος τὰ ἔργα ποῦ παίζουν, νὰ ψυχολογοῦν τοὺς χαρακτῆρας καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ ἀποδίδουν ὅσον τὸ δυνατὸν καλήτερον τὰ νοήματα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως. Πολλὰς φορὰς βλέπονιες κινουμένους καὶ ὁμιλοῦντας τοὺς ἠθοποιοὺς ἐσκέφθησαν ὅτι οὗτοι μόνον τὸν ρόλον των εἶχον μελετήσει, ἐνῷ ὁ καλὸς καὶ εὐσυνείδητος καλλιτέχνης πρέπει νὰ μελετᾷ ὅλους τοὺς ρόλους καὶ μάλιστα νὰ εὐσχωρῇ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν διαφόρων χαρακτήρων τοῦ δράματος. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι θὰ παίξῃ καλήτερα. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ζέσις καὶ ἡ ὁρμὴ πρὸς ἓν σημεῖον δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ Ἕλληνος, δι' αὐτὸ καὶ οἱ ἠθοποιοὶ πολλὰς φορὰς φαίνονται βαρυμένοι, ἀδρανεῖς, χωρὶς δράσιν καὶ ὅταν εὑρίσκωνται ἐπὶ τῆς σκηνῆς κάποια νάρκη χαλαρώνει τὰς κινήσεις των, ἢ κάτι ἄλλο τοὺς ναρκώνει. Αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὰς στιγμὰς ἐκείνας δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ ἔργῳ, δὲν ζοῦν μὲ αὐτό, εἶναι τόσον ξένοι, ὅσον καὶ οἱ θεαταί, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὸ εἶδον ἄλλοτε παριστανόμενον, οὔτε τὸ ἀνέγνωσαν.

Ὁ χῶρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον. Ἔπρεπεν ὅμως πολλὰ νὰ λεχθοῦν περὶ ἠθοποιοῦ καὶ τῆς τέχνης του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἴσως ἄλλοτε δοθῇ ἀφορμὴ νὰ τὸ κάμουν τὰ «Χρονικά».

Β. Θανασάκης.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ θεάτρου «Βαριετὲ» ἡ ὁποία τόσον φιλοτίμως φιλοξενεῖ λαμπροὺς θιάσους ἰδικούς μας καὶ ξένους, μᾶς ἀναγγέλει ὅτι προσεχῶς ἔρχεται ὁ Ἑλληνικὸς μελοδραματικὸς θίασος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀκαμάτου καὶ λεπτοῦ μουσουργοῦ μας κ. Δ. Λαυράγκα, καὶ ἄρχεται τῶν παραστάσεων αὐτοῦ. Ὅσοι δὲν ἐλησμόνησαν τὰ λαμπρὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἀπήρτιζον αὐτὸν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐκ τῆς πόλεώς μας διέλευσίν του, στοιχεῖα ὑπέρτερα πολλῶν συνήθων διερχομένων μελοδραματικῶν θιάσων, ἠσθάνθησαν εἰλικρινῆ χαρὰν καὶ ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν, μέλλοντες καὶ πάλιν νὰ χειροκροτήσωσι τὸν πυρῆνα τοῦτον τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν δημόσιόν μας, θὰ δείξῃ ὅτι γνωρίζει νὰ ἐκτιμᾷ τοὺς φιλοτίμους ἐργάτας τῆς Τέχνης.

Κ. Μ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον **Ἀστὸν Πανταχοῦ, Παρίσι.**—Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς σας κρίσεις περὶ τῶν κριτικῶν. Δὲν ἔχομεν ἀξιώσεις· Ἀλλὰ ποῦ βλέπετε τὴν γλωσσικὴν προκατάληψιν; Τὸν σκόπελον ποῦ λέγετε πάντοτε προσεπαθήσαμεν νὰ τὸν παρακάμψωμεν καὶ νομίζομεν ὅτι τὸ κατωρθώσαμεν. Σταλέντα χρήματα ἐλήφθησαν. Τὰ πρῶτα σταλέντα ποιήματα δὲν μᾶς ἤρεσαν. Εἶναι ἡ ἀμερόληπτος γνώμη μας καὶ ἀφοῦ σεῖς δὲν ἐννοεῖτε νὰ δημοσιευθοῦν μὴ γενόμενα ἀρεστά, δὲν τὰ ἐδημοσιεύσαμεν. Τὸ τελευταῖον εἶναι ἐπίσης κατώτερον τῶν προσδοκιῶν μας. Ἀπὸ σᾶς περιμένομεν κάτι πολὺ καλήτερον. Ἐν τούτοις δημοσιεύεται εἰς τὸ παρόν. Ὁμιλεῖτε περὶ κλισέ, ἀλλ' ἡμεῖς οὐδέποτε ἐλάβομεν κλισέ σας. Μήπως ἀπωλέσθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ζητήσατέ το.

Κον **Κόρ. Ἀθήνας.**—Ὑπῆρχε λόγος ποῦ δὲν ἐδημοσιεύοντο. Ἀλλὰ σεῖς δὲν πρέπει νὰ θυμώνετε; Γνωρίζετε πόσην ἐπιθυμίαν ἔχομεν νὰ παρουσιάζωμεν εἰς τὸ δημόσιον καλὰ ἔργα νέων λογογράφων. Θέλετε νὰ δημοσιεύσωμεν ἓν ἔργον σας τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖ νὰ σᾶς τιμήσῃ; Ἐν τούτοις προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν κάτι ἰδικόν σας. Νὰ μᾶς γράψετε ἀπὸ τὴν Ἀριάκην. Ἀναμένομεν.

Κον **Μ. Κ. Ἐνταῦθα.**—Τὰ ποιήματά σας δὲν κρίνονται ἄξια δημοσιεύσεως. Ἐν τούτοις εἶναι πολὺ καλήτερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἐστείλατε ἄλλοτε. Μὴ βιάζεσθε νὰ δημοσιεύσετε. Ἐργάζεσθε. Ὁ στίχος σας θέλει ἀκόμη πολὺ δουλειά. Καὶ ἀποφεύγετε τὰ τετριμμένα καὶ τὰς ἀντιφάσεις. Θὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι ἐὰν δημοσιεύσωμέν ποτε τίποτε ἰδικόν σας.

Κον **Α. Ν. Πέραν.**—Πρέπει πραγματικῶς νὰ ἐνθουσιασθῶμεν. Τόσοι ὀλίγοι ὑπάρχουν ἐδῶ ποῦ ἀγαποῦν τὰ γράμματα. Ἐσεῖς εἴσθε ἕνα φαεινὸ ἀστέρι. Διατὶ δὲν γράφετε;

Κον **Εὐριπίδην, Πέραν.**—Φαίνεται ὅτι ἔχετε καλὰ διαβάσει τοὺς ποιητάς μας καὶ μάλιστα τοὺς καλούς. Τὸν Παλαμᾶ, τὸν Γρυπάρη, τὸν Πορφύρα καὶ αὐτὸν τὸν Πάλλην περὶ τοῦ ὁποίου εἰς ἄλλην σας ἐπιστολὴν ὁμιλεῖτε μὲ κάποιαν πίκραν. Μέσα εἰς τὸ μακρὸν ποίημά σας ὅλοι αὐτοὶ οἱ ποιηταὶ συγκρούονται ἢ ἐναγκαλίζονται. Ἀντιπροσωπεύονται διὰ πολλῶν των μάλιστα στίχων. Διατὶ αὐτοί, οἵτινες σήμερον κατέχουν τὴν κορυφὴν τῆς ποιήσεώς μας νὰ μὴ σᾶς εὐγνωμονοῦν; Ἀφοῦ δρέπων ἓν ἄνθος ἀπὸ τὸν κῆπον ἑνὸς ἑκάστου σχηματίζειε μίαν πραγματικῶς ὡραίαν ἀνθοδέσμην, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν δεχθοῦν τὰ «Χρονικά», εἰς τὰ ὁποῖα τὴν προσφέρετε.

Κον **Φ. Ε. Ἀττάλεια.**—Διήγημά σας ἐλήφθη. Ἡ δημοσιεύσίς του θὰρχίσῃ ἀπὸ τὸ ἑπόμενον. Ὀνόματα νέων συνδρομητῶν ἐπίσης ἐλήφθησαν. Φύλλα ἀποστέλλονται. Πολὺ ἐχάρημεν διὰ τὸ νέον σωματεῖον. Ἔτσι πρέπει νὰ γίνεται. Δουλειά, δουλειὰ σᾶς συνιστῶμεν. Ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς βεβαιώσωμεν ὅτι περισσότερον ἐνδιαφέρονται εἰς μερικὰς ἐπαρχίας διὰ τὰ νεώτερά μας γράμματα παρὰ ἐδῶ. Ἐδῶ ὑπάρχει μόνον εἰδησεομανία. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπὸ σᾶς περιμένομεν πολλά. Τὰ θερμά μας χαιρετίσματα εἰς ὅλους.

Κον **Δ. Πέραν.**—Τί νὰ κάμωμεν ἐὰν ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος ἔχει αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλην γνώμην; Ἐκεῖνοι ποῦ ἐπίστευσαν ἀνεξετάστως ἔχουν τὸ μεγαλήτερον λάθος. Ἀλλὰ ἡ παρομοίωσίς σας εἶναι ἔξοχος. Οἱ Σαντεκλὲρ εἶχον δίκαιον νὰ ἐκπλαγοῦν διότι ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τὴν 15ην Ἰανουαρίου χωρὶς αὐτοὶ νὰ συντελέσουν εἰς τοῦτο, εἶχον δίκαιον καὶ ὁ λόγος εἶναι ἁπλούστατος, διότι εἶναι Σαντεκλέρηδες.

Κον **Ἐ. Σισλῆ.**—Εἰς τὸ ἑπόμενον ἴσως δημοσιεύσομεν κατάλογον μὲ τὰς τιμὰς τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα διαθέτομεν. Τώρα πρὸς τὸ παρὸν διαθέτομεν εἰς τὸ γραφεῖον μας «Τὰ μετὰ θάνατον» τοῦ Λενίς, τὰ «Σὰν παραμύθια» τοῦ Γεωργιάδη καὶ τὴν «Ρωσσικὴν Φιλολογίαν».

Παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνδρομηταὶ τῶν «Χρονικῶν» ὅσοι δὲν κατέβαλον ἔτι τὴν συνδρομήν των, νὰ καταβάλωσιν αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, εὐκολύνοντες οὕτως ἡμᾶς εἰς τὴν τακτικὴν ἔκδοσιν τοῦ φύλλου.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει	Γρ. 30
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις	» 40
Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	Φρ. 10

Θὰ φωνάζω! πάντοτε θὰ φωνάζω.
Σπεύσατε νὰ σώσετε τὰ βαλάντιά σας.
Δὲν εἶναι Ρεκλάμα
40 0)0
εὐθηνότερα ἀπ' ἄλλου.
Λοιπὸν ὅλοι καὶ ὅλαι τὰ δῶρά σας
Στοῦ Κοσμᾶ

Ὅσοι θέλετε τὸ συμφέρον σας τρέξετε εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν Ἀγοράν, παραπλεύρως τοῦ Λούξεμβουργ. Ὅλα τὰ ἀνδρικὰ εἴδη στοῦ Κοσμᾶ, Κολάρα, Γραβάτες, Μαντήλια κτλ. κτλ. κτλ.
Ἕνας εἶναι ὁ Κοσμᾶς

1

EAU de COLOGNE
Orientale
Λουκᾶ Δ. Περτεπὲ
Διπλωματούχου φαρμακοποιοῦ

Ἡ μόνη ἐγχωρία ἀληθὴς Κολώνια ἐπιστημονικῶς ἀπεσταγμένη, περιέχουσα πολὺ μικρὰν ποσότητα ὕδατος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ δι' ἐντριβάς, μασάζ, λουτρὰ ἐκτὸς τῆς μυρεψικῆς αὐτῆς χρήσεως.

Πώλησις χονδρικὴ καὶ λιανικὴ ἐν τῷ καταστήματι νεωτερισμῶν τῆς Κας **Djanik Kechdjian**, *Βαξὲ καποῦ, ἀρθ. 3. Πώλησις χονδρικὴ ἐπὶ πιστώσει ἐν τῷ καταστήματι «Ὁ Ἥλιος» Βαξὲ καποῦ, Τὰς χὰν καὶ ἐν τῷ φαρμακείῳ τοῦ ἰδίου ἐν Κουσγουντζουκίῳ.*

Πίνετε ὅλοι τὸν ἁγνὸν καὶ εὔγευστον ζῦθον ΜΠΟΜΟΝΤΗ

Οἰνοπνευματοπωλεῖον.
Λ. Λουκίδη καὶ Σας
Κολώνια ἀγνή. Σῦκα τῆς Μιτυλήνης.
Καλιοντζῆ Κουλούκ.

Τύποις Ε. Βασιλειάδου καὶ Σ)ας.